

Қазан Серуен №1 Аула тазалаушы еңбегін бақылау Мақсаты: — күз мезгіліндегі аула тазалаушы еңбегі туралы білімдерін молайту, — аула тазалаушыға қажетті құрал-жабдықтармен танысу Бақылау барысы: Көркем сөз «Тыме бізге керекпіз»- Деп тұрғандай жарыса. Жапырақты жұлпы себелсіз, Сындырмаймыз ағашты. Күз келген соң амалсыз, Жапырақтар түседі. Жинап алып сыпырып, Үй сыртына үйеміз, Жапырақтар бақшаға, Көң болады білеміз. Сұрақтар: ♦ Аула тазалаушы не істейді? ♦ Аула тазалаушыға қандай құралдар қажет? ♦ Аула тазалаушы күзде не жинайды? ♦ Ол кімдер үшін қызмет етеді? Зерттеу жұмысы: Тазалық жұмысы кезінде жерден шаң ұшпайды, ал су сеуіп сыпырса шаң ұшпайды. Себебі ылғал шаңның көтерілуіне келергі жасайды. Еңбек: Аула тазалаушыға көмектесу Мақсаты: Еңбексүйгіштікке, үлкендер еңбегін құрметтеуге тәрбиелеу Қ/О: «Қармақ» Мақсаты: ептілікке, жылдамдыққа тәрбиелеу:	Қазан Серуен №2 Саңырауқұлақтарды бақылау Мақсаты: саңырауқұлақтар туралы түсініктерін қалыптастыруда танымдық белсенділіктерін дамыту Бақылау барысы: Жұмбақ: Басында әсем қалпазы, Көлеңкесі сүйеді Орманда болған әр бала Не екенін біледі (саңырауқұлақ) Саңырауқұлақтар жанауларға да, өсімдіктерге де жатайтын табиғаттың гажайып бір бөлігі. Оларды екпейміз, отырғызбаймыз. Бүгін кесіп алсаң, орнына ертең өзгесі өсіп шығады. Қайың, шырша, қарасаң бар жердің бәрінде саңырауқұлақ болады. Орман шетінде, алаңқайда, сұрлама жолдарда, орлар мен құлама жерлерде да өсе береді. Олардың түрлері өте көп. Саңырауқұлақтар жеуге жарамды және улы болады. Сұрақтар: - Қандай саңырауқұлақтарды білесіңдер? (ақ түсті саңырауқұлақ, қайыңқұлақ, моховик, сыроежка, сморчок, қызғылт-сары түсті саңырауқұлақ, түлкішек — жеуге жарамды, жеуге жарамсыздар — арамқұлақ, мухомор.) ♦ Жеуге жарамды және жеуге жарамсыз саңырауқұлақтардың айырмашылығы неде? (Жеуге жарамдыларды тамаққа пайдаланады, жарамсыздар улы болады) ♦ Саңырауқұлақтардан қандай тамақ дайындайды? (Саңырауқұлақ	Қазан Серуен №3 Арнайы көліктерді бақылау Мақсаты: — Арнайы көліктер туралы білімдерін кеңейту; — Сөздік қорларын молайту. Бақылау барысы: Көркем сөз Үлкен болдым десем де, Ешкім маған сенбейді. «Жалғыз жүрме көшеде, Кішкентайсың сен»-дейді. Үлкенмін ғой міне мен, Ойыншықтарды жинаймын. Машинаға мінер ем, Кабинаға сыймаймын. Сұрақтар: ♦ Қандай арнайы көлік түрлерін білесіңдер? («Жедел жәрдем», өртсөндіру, қар жинайтын, су себетін, милиция машиналары.) ♦ Бұл машиналар не үшін керек? (адамдарға көмектесу үшін.) ♦ Өрт болғанда неге «Жедел жәрдемді» қоса шақырады? (зардап шеккендерге көмектесу үшін.) ♦ Сиренасы қосуды машиналарға өзге машиналар жол беруге тиіс пе? (иә) ♦ Неге? (Олар адамдарға көмекке асығады.) ♦ Оларды атаңдар. («Жедел жәрдем», өртсөндіру және милиция.) Еңбек: Тәрбиешімен бірге сыңған, құлаған құрғақ бұтақтарды жинау Мақсаты: Жұмыс уақытында ұқыпты болуға баулу. Қ/О: «Аюлар мен аралар», «Допты бер». Мақсаты:	Қазан Серуен №4 Гүл егілген клумбаны бақылау Мақсаты: — өсімдіктердің күзгі тіршілігі туралы білімдерін тиянақтау; — кейбір өсімдіктердің дәндерін шашып, қурап үлгергеніне көңіл бөлу; — Күзде гүл ашатын гүлдермен (астра, настурция) таныстыру Бақылау барысы: Көркем сөз: Кешкілік пе, күндіз бе, Өсіп тұрған гүлді үзбе. Туған жерді далаға, Тастай алмай жүрміз бе? Жайнап өсіп далада, Көздің жауын ала ма? Бірде бірін жүзгызба, Қасыңдағы балаға. Балаларға сұрақтар: - Гүлдерде күзде қандай өзгерістер болады? - Келесі жылы гүлдер өсіру үшін қазір не істеу керек? - Қандай гүлдер күзде гүлдейді? Зерттеу қызметі: Қураған гүлдерді алып, оның сабақтары мен дәндерін қарау. Д/О: «Суреттеу бойынша тауып ал» Еңбек. Гүлдер дәнін жинап алу. Мақсаты: Балаларға келесі көктемнің қамын қазір ойлау керек екенін түсіндіру. Қ/О: «Мені ата». Мақсаты: ымдау және қимыл арқылы жануарлар бейнесін жасау қабылеттерін дамыту.	Қазан Серуен №5 Ағаштарды бақылау Мақсаты: — күз мезгілі туралы жалпы білімдерін қалыптастыру; — қайың мен терек ағашын діндері мен жапырақтарына қарап айыра білуге үйрету; — ағаш бөліктері туралы білімдерін тиянақтау (діңгі, бұтағы, тамыры); — туған жердің табиғатын аялауға тәрбиелеу. Бақылау барысы: Көркем сөз: Үйенкі, қайың, қарағаш, Самырсын, емен, қарағай. Өседі бәрі аралас, Бақшада өскен баладай. Қаулап өскен ағаштар Жеміс-жидек сайда да. Хөш иіске елігіп Тынып қалған айнала Қамқоршы болшы орманға Орманды бәрің қорғандар! Сұраққа жаап беріндер: ♦ Басқа ағаштар арасынан қайыңды қалай табамыз? ♦ Қайың діңгі қандай? (ақ қара дақтармен.) ♦ Қайыңның тағы қандай бөліктері бар? (діңгі, тамыры, бұтағы) ♦ Ағашқа тамыр не үшін керек? ♦ Күзде қайың жапырағының түсі қандай? (сары.) ♦ Жазда қандай еді? (жасыл.) (терекпен де осындай жұмыс жүргізіледі) ♦ Қысқа ең аласың Д/О: «Ағаштан қай ағаш? (қайың) ағаштан ағашта тап». «Бір, екі, үш, қайыңға (терекке) қарай
---	---	---	---	--

Жаттығу ойындары: Жүкіру техникасын жақсарту Мақсаты: қозғалыстарын дамыту	көжесі, тұздық, оларды кептіруге, тұздауға, маринадтауға болады) Еңбек: Алаңда тазалық жұмыстарын жүргізу Мақсаты: еңбексүйшілікке, үлкендерге көмекке келуге тәрбиелеу Қ/О: «Допты басқарушыға бер». Мақсаты: допты екі қолмен қағып алу және лақтыруға жаттықтыру Жаттығу ойындары: Қозғалысты дамыту. Мақсаты: қозғалыс іскерліктері мен дағдыларын дамыту және қалыптастыру. Халық болжамы: Жазда саңырауқұлақ көп болса, қыс қатты болады	— гимнастикалық қабырғамен аяқты алмастыра отырып өрмелеу; — допты лақтыруға және қағып алуға жаттықтыру Жаттығу ойындары: Секіргіш жіпшен секіру жаттығулары. Мақсаты: аяға, артқа айналдыра отырып секіруге жаттықтыру. Мақал: «Сақтықта қорлық жоқ»	«Қояндар мен түлкі». Мақсаты: тез жүкіру дағдыларын дамыту Жаттығу ойындары: Бір-біріне доп лақтыру Мақсаты: жылдамдықтары мен ептіліктерін дамыту Мақал-мәтел: Қыз өссе елдің көркі, Гүл өссе жердің көркі.	үші». Мақсаты: мәтінге сай қимыл жасауды үйрету, аталған ағашты табу Зерттеу қызметі Гербарий үшін қайың және терек жапырағын жинау (айырмашылықтарын атау) Қ/О: «Қасқыр қақпан» Мақсаты: Жылдамдыққа, ептілікке баулу Жаттығу ойындары: Қозғалысты дамыту Мақсаты: Берене үстімен жүруге жаттықтыру Тыйым сөздер:
--	--	---	--	---

Түстен кейінгі серуен

Казан айы Серуен картотекасы 2-апта

Казан Серуен №11 Емдік шөптерді бақылау Мақсаты: - Балабақша ауласында өсетін емдік шөптер туралы білімдерін бекіту; — Табиғатты қорғау және сақтауға деген ынталары мен іскерліктерін қалыптастыру Бақылау барысы: Тәрбиеші балаларға алаңдағы емдік шөпке назар аударуларын сұрайды	Казан Серуен №12 Күз көрністерін бақылау Мақсаты: Күз туралы білімдерін молайту, күз көрністерін бақылауды жалғастыру. Бақылау барысы Көркем сөз «КҮЗ» Қ. Ыдырысов Күзім-ау, күзім-ау, Мінезін бұзық-ау. Жаңбырын сіркіреп, Келгенің қызық-ау.	Казан Серуен №13 Тастарды бақылау Мақсаты: Тастардың өлі табиғат мүшесі екендігі жайлы түсініктерін молайту, олардың әртүрлілігі мен пайдасы туралы білім беру. Бақылау барысы Балаларға сұрақтар. ♦ Табиғат нешеге бөлінеді? Қандай-қандай? ♦ Өлі табиғатқа нелер жатады? - Тастардың қандай түрлері болады (үгілмелі, қатты)	Казан Серуен №14 Жапырақтардың түсуін бақылау Мақсаты: — табиғаттың мезгілге байланысты құбылыстары туралы түсініктерін кеңейту; — бақылағандарын сөйлеу тілінде қолдану қабылеттерін қалыптастыру. Бақылау барысы Көркем сөз Күзгі жапырақтар. Қ. Шаңғытбаев Алтын сары, қызыл, көк.	Казан Серуен №15 Гүлзарды бақылау Мақсаты: — Табиғаттың жыл мезгілдеріне қарай өзгеруі туралы түсініктерін қалыптастыруды жалғастыру; — Гүлдер аттары мен бөліктерін есте сақтау (бұтақ, жапырақ, гүл, тамыр). Бақылау барысы Көркем сөз - Кешіктік пе, күндіз бе,
--	---	--	---	--

және сұрақтар қояды: -- Қандай емдік өсімдіктерді білесіңдер? ◆ Қалақайды неге емдік шөп дейміз? Ол арамшөп емес пе? Қалақайдың жапырақтарының пайдасы қандай? (онда К,С витаминдері бар, қан кетуді тоқтатады, шашты қатайтады.) ◆ Қалақай жапырақтарын қай уақытта дайындайды? (шикізатты гүлдеген мезгілінде-маусымнан тамызға дейін дайындайды) ◆ Итмұрын жемісі несімен бай? (А, Р, В, С Витаминдерімен. Алма және лимон қышқылдары бар, итмұрын жемісін күзге қарай жапырақтары түсін өзгерте бастаған, әбден піскен кезінде жинау керек). ◆ Итмұрынды басқаша қалай атайды? (Иван-шай) ◆ Шейкұрайдың қандай пайдасы бар? (салқын тиюге қарсы және асқазан ауырғанда). Шейкұрайдың жапырақтары мен гүлдерін, маусым айында гүлдеген кезде дайындайды. Олар С витаминдеріне өте бай, асқазан ауырғанда ем болады. Әсіресе өте тәтті шәй бір ғана гүлдерінен алынады.. -- Жолжелкен (иманжапырақ). Оны кезкелген дала жолынан табуға болады. Оның салқын жапырағын аяқтың кажалған жеріне қоюға немесе жараланған саусаққа жапсыруға болады. Жолжелкен жапырақтарында А,К,С витаминдері бар және де	Жап-жасыл тал мынау, Сары шапан киіпті-ау Айнала тұнжырап, Қабағын аспан түйіпті-ау. Тәрбиеші сұрақтары: ◆ Қазір жылдың қай мезгілі? ◆ Неге күз деп ойлайсыңдар? ◆ Күзде ауа-райы қандай болады? ◆ Тағы қандай табиғат өзгерістерін білесіңдер? Зерттеу жұмысы Жапырақтарды, өсімдіктерді, тастарды ұстар көру. Олар қолға тигенде қандай әсер (суық немесе ылғал) береді Неге? (өйткені күн салқын немесе жаңбыр) Еңбек Ойын алаңын тазалау Мақсаты: — Еңбек тапсырмаларын орындауды үйрету; — Ұжыммен жұмыс істеуге баулу. ҚО: «Ормандағы соқпақтар». Мақсаты: жасадайға байланысты қозғалыстарды түрлендіру. Жеке жұмыс: Жалпы дамыту жаттығулары Мақсаты: жалпы дамыту қозғалыстарына деген қызығушылықтарын арттыру, қалыпты жасадайларды, қозғалыстарды, қимылдарды түрлендіру. Халық болжамы: Қыркүйекте күн күркіресе жылы күз нышанын білдіреді.	◆ Үгілмелі тастарды атаңдар? (бор, көмір, графит) ◆ Қатты тастарды атаңдар? Қандай таспен асфальтқа сурет салуға болады? (бормен) ◆ Неге? (ол жұмсақ, жұғады) ◆ Көмір қандай тасқа жатады? (үгілмелі) ◆ Көмір не үшін керек? (отынға) ◆ Асыл тастар деген не? (кымбат тастар) ◆ Қалай ойлайсыңдар, аламдар тастарды қолдана ма? Қай жерлерде? (асыл тастарды әшекей бұйымдарға, жәй тастарды құрлысқа т.б.) Зерттеу жұмысы Бор таспен қатты тасты салыстырып көру, ұру, сындыру (бор үгілседі, тас сынбайды) Еңбек Ауладағы тастарды жинау және олардан композиция құрау. Мақсаты: — Бірігіп жұмыс істеуге үйрету; — Шығармашылық қиялын дамыту. ҚО «Ұшты-ұшты». Мақсаты: — Тәрбиешіні мұқият тыңдауға үйрету; Жаттығу ойындары Қозғалысты дамыту. Мақсаты: допты нысанаға лақтыруға жаттықтыру Балалармен асфальтқа түрлі-түсті бормен сурет салу «Күзгі табиғат» Мақал-мәтел Асыл жаспан шығады, Ақыл жаспан шығады.	Алуан-алуан жанырақ. Күзгі бақта күлімдеп, Көз тартады атырап. Күн шуақта маусырап, Жатыр еді атырап. Ағаштардан жамырап, Ұшты кенет жанырақ. Тәрбиеші сұрақтары. ◆ Барлық ағаштардың жапырақтарының түсі өзгерді ме? ◆ Ағаштар мен бұталардың түстері жазда қандай еді? ◆ Күздің келуімен олар қалай өзгерді? ◆ Қайың жапырақтарының түсі қандай? (алтын-сары) шетеннің ше? (қызыл) ◆ Бәрінен бұрын қай ағаштың жапырағы түсін өзгертеді? (қайың) ◆ Жапырақтардың түсуі кезінде қай ағаштың жапырағы ұзақ уақыт сақталалы? (қайыңда) Тәрбиеші балаларға ағаш жапырақтарының жерге түсуін бақылауды ұсынады, сұрақтар қояды, өлеңді қайталайды ◆ Жапырақтардың түсуінің қандай маңызы бар? (қысқы суыққа бейімделеді, аязда ағаштардың ауыр салмақтан сынуынан сақтайды, жапырақтармен бірге ағаш бойындағы керексіз заттар сыртқа шығады) ◆ Барлық жапырақтар бірдей түсе ме? (жоқ) Түскен жапырақтармен бірге ағаштар да өле ме? (жоқ) Зерттеу жұмысы Қайың мен шетен т.б. ағаш жапырақтарын табу, олардан асфальтқа өрнек құру. Еңбек Алаңдағы жапырақтарды жинауға аула сыпырушыға көмектесу Мақсаты: бірлесіп жұмыс істеуге, мақсатқа жетуге баулу.	Өсім тұрған гүлді үзбе. Туған жерді далаға, Тастай алмай жүрміз бе? Жайнап өсіп далада, Көздің жарың ала ма? Бірде бірін жүзгызба, Қасындағы балаға. Тәрбиеші сұрақтары: ◆ Қазір жылдың қай мезгілі? ◆ Күзде өсімдіктер қандай өзгерістерге ұшырайды? ◆ Мына гүлзардан не көріп тұрсыңдар? ◆ Гүлзарда өсетін гүлдер қалай аталады? ◆ Гүлдер көктемде қайта өсуі үшін не істеу керек? ◆ Гүлдің өсуіне нелер көмектеседі? ◆ Гүлдерді жұлға бола ма? Зерттеу жұмысы: Гүлдерлі салыстыру (гүлдердің бір-бірінен айырмашылығы және ұқсастығы қандай). Еңбек Әр қалтаға гүлдер дәнін жинап салу Мақсаты: піскен, піспеген дәндерді ажырата білуге үйрету. ҚО: «Құстар қалай ұшады?». Мақсаты: белгілі бағытқа жүкіруге жаттықтыру Жаттығу ойындары Доппен жаттығу Мақсаты: допты лақтыруға, қағып алуға жаттықтыру Тыйым сөздер: Гүлді үзбе, көк шөпті басыа.
---	---	--	--	--

жәндіктер шаққанда ауруды басуға, жараларды жазуға, қан тоқтатуға қолданылады. <i>Жапырақтарды өсімдік гүлдеген мезгілде жинайды.</i> Табиғат аясында өзін ұстау ережелері: — Емдік өсімдіктерді жинағанда тек қана өздерің білетін, Қызыл кітапқа — еңбегендерін жинау керек; — Өсімдікті тамырымен жұлуға болмайды; — Емдік өсімдіктерді көрсетілген мерзімде ғана жинау керек;; — Бір түп өсімдікті солайымен жұлып немесе кесіп алуға болмайды. Зерттеу жұмысы: Өздеріне таныс емдік өсімдікті табу. Еңбек: Тәрбиешімен бірге құлаған, сынған, құраған бұталарды жинау Мақсаты: ұжыммен еңбек етуге ынтасын ояту. Қ/О: «Қасқыр қақпан» Мақсаты: Балаларды ептілікке, жылдамдыққа, аңғарымпаздыққа баулу Жаттығу ойындары: Допты төменнен жоғарыға лақтырып, қағып алу Мақсаты: ептілікке, төзімділікке тәрбиелеу		Қ/О: «Түлкі мен қояндар». Мақсаты: жануарлар мінез-құлқын ажырата білу Жаттығу ойындары: Қозғалысты дамыту. Мақсаты: аяқ қозғалыстарын түрлендіре жаттығу жасау.	
--	--	--	--

Түстен кейінгі карготеска

Серуен картотекасы №16 Мысықты бақылау. Мақсаты: -мысық – үй жануары, сүтқоректі, анықтайтын белгілері бар екені туралы білімдерін бекіту; -адам қолға үйреткен жануарға адамгершілік сезіміне тәрбиелеу; Мысықты бақылау Тәрбиеші балаларға жұмбақ жасырады, сұраққа жауап беруін сұрайды. Шықпайды үйден, Тоны – жібектен. Күндіз ұйықтайды, Түнде дамыл таппайды. Аңға барады, Сол аңды үйден табады. (Мысық.) ❖ Неге мысық – үй жануары? ❖ Үй мысығы қалай көрінеді? ❖ Мысық баласын қалай атайды? ❖ Мысықтың қандай тұқымын білесіңдер? ❖ Мысық адамға қандай пайда әкеледі? ❖ Қандай жабайы аң үй мысығының жақын туысы?	Серуен картотекасы №17 Бағдаршамды бақылау. Мақсаты: -бағдаршам жұмысы мен түстердің белгісі туралы білімдерін кеңейтіп, бекіту; Бақылау жүргізу Тәрбиеші балаларға жұмбақ жасырады: Жоқ өзінде бас та, ауызда да, құлақ та, Бақырайған үш көзі бар бірақ та. Өзі сөйлей білмейді, Бірақ «Токта, жүрі!» дейді. (Бағдаршам) Балаларды жол қиылысындағы бағдаршамға апару. Әңгімелеу, біз үлкен, әлемі, әсем, көшелері жалпақ және тұйық көшесі бар қалада тұрамыз. Көшеден көптеген жеңіл және жүк машиналары, автобустар жүреді, еш қайсысы бір-біріне кедергі жасамайды. Себебі оларға жолда жүру ережесі бар. Бір көшеден екінші көшеге өту қиын. Бағдаршамның белгілері көмектеседі: қызыл, сары, жасыл. Тәрбиеші балаларға сұрақ қояды: ❖ Бағдаршам не үшін қажет? ❖ Бағдаршамның қандай	Серуен картотекасы №18 Күзгі ағаштарға бақылау. Мақсаты: -Балалардың ағаш туралы білімдерін бекіту. -Сұрақ-жауап арқылы сөздік қорларын, ой-өрісін дамыту. -Қоршаған ортаға деген сүйіспеншілігін арттыру. - Адамгершілік сезімге тәрбиелеу. Бақылау жүргізу Көркем сөз: Отырғыз ағаш көктемде, Жөн болар енбек еткенін. Келмесе шамаң екенге, Сындырма жұрттың еккенін Тәрбиеші балаларға сұрақтар қояды: ❖ Қазір жылдың қай мезгілі? ❖ Ағаштардың жапырақтарының түсі қандай? ❖ Неге күзді Алтын күз деп атайды? ❖ Неге күзде жапырақтар жерге түседі? ❖ Жерде жатқан жапырақтар неге ұқсайды? Алтын күз келді. Жапырақтар сарғайып, жерге түсіп жатыр. Жерге сары кілем төсеп қойғандай жұп-жұмсақ болып	Серуен картотекасы №19 Жылқы жануарын бақылау. Мақсаты: -жылқыны көлік түрі ретінде және адамға көмек көрсететін білімдерін қалыптастыру; Бақылау жүргізу Көркем сөз: Құрық алып қолыма, Қамшы салып торыға, Жылқы айдаймын жайлауда, Шаң ілеспей соңыма. Жылқы төрт түліктің бірі. Жылқы көмегімен адам жер жырттып, ауыр жүктерді тасыған, соғыста да ат бірнеше рет адам өмірін құтқарған. Бұл ақылды жануар біздің ата-бабамыздың ең бірінші көлігі болған.Саусаң - қымызы сусын, мінсең - көлік. Суыққа төзімді. Оның майы салқында тоңазымайды. Еті де, қымызы да ем. Тәрбиеші балаларға сұрақтар қояды: ❖ Адам жылқыны не үшін үйретті? ❖ Ертелегі адамдарға көлік ретінде не қызмет етті? ❖ Біздің заманымызда жылқыны не	Серуен картотекасы №20 Тұманды бақылау. Мақсаты: -тұманның қайдан пайда болғанын түсіндіру; Бақылау жүргізу Тәрбиеші балаларға жұмбақ жасырады: Қара таудың басында, Киік кетіп барады. Қол-аяғы баурына, Тиіп кетіп барады. (Тұман) Тәрбиеші балаларға сұрақ қояды: ❖ Тұман деген не? ❖ Тұман қайдан пайда болады? ❖ Тұман қай жыл мезгілінде көп кездеседі? Тұман ол табиғаттың керемет бір құбылысының бірі. Тұман – бұл ауадағы су кептерісі.Тұман – бұл аспандағы көретін бұлттардың бірі, бір айырмашылығы ол жер бетіне төселеді. Тұман әсіресе, жазда, күзде жиі болады. Ол жер бетін, ағаштарды аппақ түкке орайды. Әсіресе, ол таң алдында болады, күннің көзі шыққанда ол жоғалып кетеді. Ауа-райы туралы белгі: Танертен тұман болса – ауа-райы ашық болады. Елбек: Ауланы жапырақтардан
---	---	---	---	--

❖ Мысық –жабайы жануар екенін дәлелде? ❖ Мысық пен иттің мінездері мен қабілеттілігін салыстыр? Еңбек: Бақшадағы өнімді жинау. Мақсаты: - жинаған өнімнен ризашылық сезімдерін тәрбиелеу; Қимылды ойын: «Тығылмақ» Мақсаты: - белгі бойынша тез әрекет етуге үйрету; Аз қимылды ұлттық ойын: «Ұшты-ұшты» Мақсаты: - Балаларды аз қимылды ойын түрімен таныстыру; -Сөздік қорын дамыту. Қызығушылықтарын арттыру; -Адамгершілікке, сүйіспеншілікке тәрбиелеу; Жеке жұмыс: Қимылдарды дамыту. Мақсаты: -орнында тұрып секіру;	белгісінде жаяу жүргінші жүреді? ❖ Бағдаршамның қандай белгісінде жолдан жүруге болмайды? Не болуы мүмкін? Неге? ❖ Егер бағдаршам сынып қалса оны кім ауыстыра алады? (Реттеуші) Жолды кесіп мен қамдансам, Қиылыста қарсы алады бағдаршам. Менікіндей екеу емес, үш көзді, Әр көзінің түсі бөлек, аңғарсам. Еңбек: Сынған ағаштар мен бұтақтарды жинау. Мақсаты: -адамдар өсімдіктерге қысқа дайындалуға көмектесу керек екені туралы білімдерін бекіту; Қимылды ойын: «Бағдаршам» Мақсаты: -бағдаршамның мағынасы туралы білімдерін бекіту; Аз имылды ұлттық ойын: «Алақан соқпақ» Мақсаты: - Балаларды аз қимылды ойын түрімен таныстыру. -Ойын барысын түсіндіру. Сөздік қорын дамыту. -Қызығушылықтарын	тұрады. Күз мезгілін «алтын күз» деп айтатын себебіміз айналаның бәрі сары түске айналады. Күз мезгілінде бидай, тары, күріш, сұлы арпа дақылдары піседі. Көркем сөз: Күз мезгілі келді, Жемістерін беріп тұр. Жапырақтар сарғайып, Құс атауы көшіп тұр. Еңбек: Ойын алаңындағы жапырақтарды жинау. Мақсаты: -еңбек етуге тәрбиелеу; Ұлттық қимылды ойын: «Арқан тарту» Мақсаты: - Балаларға қазақ халқының әдет-ғұрыпымен, салт-дәстүрімен таныстыра отырып, ұлттық ойын түрімен танысу; -Эстетикалық мәдениетін дамыту; -Еңбекқорлыққа, мәдениеттілікке тәрбиелеу; Жеке жұмыс: Қимылды дамыту. Мақсаты: -кедергілерден өткенде тепе-теңдікті ұстауға үйрету;	колданады? Еңбек: Әдемі жапырақтарды гербариге жинау. Түскен жапырақтарды ағаш түбіне тырмалау. Мақсаты: -табиғатты аялауға тәрбиелеу; Қимылды ойын: «Өз жұбыңды тап» Мақсаты: -тәрбиешінің белгісі бойынша қимылды жасау; -өз жұбын тапқанда дұрыс бағдарлау; Аз қимылды ұлттық ойын: «Сақина жасыру» Мақсаты: - Балаларды аз қимылды ойын түрімен таныстыру; - Сөздік қорын дамыту. Қызығушылықтарын арттыру; -Ұлттық ойынды кастерлеуге тәрбиелеу; Жеке жұмыс:Қимылды дамыту. Мақсаты: -затты қашықтыққа лақтыру дағдаларын бекіту;	жинау. Мақсаты: -үлкендердің еңбегін бағалауға тәрбиелеу; Қимылды ойын: «Доппен соқ» Мақсаты: -нысанаға лақтыруға үйрету; -тез жүгіруге дағдыларын қалыптастыру; Аз қимылды ұлттық ойын: «Тауық күрес» Мақсаты: - Қазақтың ұлттық ойынымен таныстыру; -Ойын барысын түсіндіру; -Шыдамдылыққа, төзімділікке тәрбиелеу; Жеке жұмыс: Жүгіру, секіру. Мақсаты: -жүгіруге тапсырмаларды орындауға үйрету; -кеністікте бағдарлауға (жүгіргенде бағытын өзгерту,) секіргенде (екі аяқпен секіру);
---	--	--	---	--

	арттыру. -Ұлттық ойынды кастерлеуге тәрбиелеу.			
--	--	--	--	--

3-апта Серуен картогекасы

Қазан Серуен-Бақылау №21 Ағаштарды бақылау Мақсаты: —күз мезгілі туралы жалпы білімдерін қалыптастыру; —қайың мен терек ағашын діндері мен жапырақтарына қарап айыра білуге үйрету; — ағаш бөліктері туралы білімдерін тиянақтау (діні, бұтағы, тамыры); — туған жердің табиғатын аялауға тәрбиелеу. Бақылау барысы: Көркем сөз: Үйенкі, қайың, қарағаш, Самырсын, емен, қарағай. Өседі бәрі аралас, Бақшада өскен баладай. Қаулап өскен ағаштар Жеміс-жидек сайда да. Хош иіске елігіп Тынып қалған айнала Қамқоршы болшы орманға Орманды бәрің қорғандар! Сұраққа жаап беріндер: ♦Басқа ағаштар арасынан қайыңды қалай табамыз?	Қазан Серуен-Бақылау №22 Емдік шөптерді бақылау Мақсаты: - Балабақша ауласында өсетін емдік шөптер туралы білімдерін бекіту; -Табиғатты қорғау және сақтауға деген ынгалары мен іскерліктерін қалыптастыру Бақылау барысы: Тәрбиеші балаларға алаңдағы емдік шөпке назар аударуларын сұрайды және сұрақтар қояды: -Қандай емдік өсімдіктерді білесіңдер? ♦Қалақайды неге емдік шөп дейміз? Ол арамшөп емес пе? Қалақайдың жапырақтарының пайдасы қандай? (онда <i>Қ.С. витаминдері бар, қан кетуді тоқтатады, шашты қатайтады.</i>) ♦ Қалақай жапырақтарын қай уақытта дайындайды? (<i>шикізатты гүлдеген мезгілінде-маусымнан тамызға дейін дайындайды</i>) ♦Итмұрын жемісі несімен бай? (<i>А, Р, В, С Витаминдерімен. Алма және лимон қышқылдары бар, итмұрын жемісін күзге қарай жапырақтары</i>	Қазан Серуен-Бақылау №23 Күз көрністерін бақылау Мақсаты: <i>Күз туралы білімдерін молайту, күз көрністерін бақылауды жалғастыру.</i> Бақылау барысы Көркем сөз «КҮЗ» <i>Қ. Ыдырысов</i> Күзім-ау, күзім-ау, Мінезін бұзық-ау. Жаңбырдың сіркіреп, Келгенін қызық-ау. Жап-жасыл тал мынау, Сары шапан киіпті-ау Айнала тұнжырап, Қабағын аспан түйіпті-ау. Тәрбиеші сұрақтары: ♦Қазір жылдың қай мезгілі? ♦Неге күз деп ойлайсыңдар? ♦Күзде ауа-райы қандай болады? ♦Тағы қандай табиғат өзгерістерін білесіңдер? Зерттеу жұмысы Жапырақтарды, өсімдіктерді, тастарды ұстар көру. Олар қолға тигенде қандай әсер (суық немесе ылғал) береді Неге? (өйткені күн	Қазан Серуен-Бақылау №24 Тастарды бақылау Мақсаты: Тастардың өлі табиғат мүшесі екендігі жайлы түсініктерін молайту, олардың әртүрлілігі мен пайдасы туралы білім беру. Бақылау барысы Балаларға сұрақтар. ♦Табиғат нешеге бөлінеді? Қандай-қандай? ♦Өлі табиғатқа нелер жатады? - Тастардың қандай түрлері болады (үгілмелі, қатты) ♦ Үгілмелі тастарды атаңдар? (бор, көмір, графит) ♦ Қатты тастарды атаңдар? ♦ Қандай тастен асфальтқа сурет салуға болады? (бормен) ♦ Неге? (ол жұмсақ, жұғады) ♦ Көмір қандай тасқа жатады? (үгілмелі) ♦ Көмір не үшін керек? (отынға) ♦ Асыл тастар деген не? (қымбат тастар) ♦ Қалай ойлайсыңдар, адамдар тастарды қолдана ма? Қай	Қазан Серуен №25 Жапырақтардың түсуін бақылау Мақсаты: —табиғаттың мезгілге байланысты құбылыстары туралы түсініктерін кеңейту; —бақылағандарын сөйлеу тілінде қолдану қабылдеттерін қалыптастыру. Бақылау барысы Көркем сөз Күзгі жапырақтар. Қ. Шаңғытбаев <i>Алтын сары, қызыл, көк, Алуан-алуан жапырақ, Күзгі бақта күлмдеп, Көз тартады атырап, Күн шуақта маусырап, Жатыр еді атырап. Ағаштардан жамырап, Үшты кенет жапырақ, Тәрбиеші сұрақтары.</i> ♦ Барлық ағаштардың жапырақтарының түсі өзгерді ме? ♦ Ағаштар мен бұталардың түстері жазда қандай еді? ♦ Күздің келуімен олар қалай
---	---	--	---	--

◆Қайың діңі қандай? (ақ қара дақтармен.) ◆Қайыңның тағы қандай бөліктері бар? (діңі, тамыры, бұтағы) ◆Ағашқа тамыр не үшін керек? ◆Күзде қайың жапырағының түсі қандай? (сары.) ◆Жазда қандай еді? (жасыл.) (терекпен де осындай жұмыс жүргізіледі) ◆Қысқа ең алғашқы дайындалатын қай ағаш? (қайың) Д/О: «Аталған ағашта тап». «Бір, екі, үш, қайыңға (терекке) қарай ұш!». Мақсаты: мәтінге сай қимыл жасауды үйрету, аталған ағашты табу Зерттеу қызметі Гербарий үшін қайың және терек жапырағын жинау (айырмашылықтарын атау) Қ/О: «Қасқыр қақпан» Мақсаты: Жылдамдыққа, ептілікке баулу Жаттығу ойындары: Қозғалысты дамыту Мақсаты: Бөрене үстімен жүруге жаттықтыру Тыйым сөздер: Ағашты кеспе Ағаш бұтағын сындырма Ағаш жапыраған жұлма	түсін өзгерте бастаған, әбден піскен кезінде жинау керек). ◆ Итмұрынды басқаша қалай атайды? (Иван-шай) ◆ Шәйкүрайдың қандай пайдасы бар? (салқын тиюге қарсы және асқазан ауырғанда). Шәйкүрайдың жапырақтары мен гүлдерін, маусым айында гүлдеген кезде дайындайды. Олар С витаминдеріне өте бай, асқазан ауырғанда ем болады. Әсіресе өте тәтті шәй бір ғана гүлдерінен алынады.. -Жолжелкен (иманжапырақ). Оны кезкелген дала жолынан табуға болады. Оның салқын жапырағын аяқтың қажалған жеріне қоюға немесе жараланған саусаққа жапсыруға болады.Жолжелкен жапырақтарында А,К,С витаминдері бар және де жәндіктер шаққанда, ауруды басуға, жараларды жазуға, қан тоқтатуға қолданылады. Табиғат аясында өзін ұстау ережелері: — Қызыл кітапқа еңбегендерін жинау керек; — Өсімдікті тамырымен жұлға болмайды; — Бір түп өсімдікті солайымен жұлып немесе кесіп алуға болмайды. Зерттеу жұмысы: Өздеріне таныс емдік өсімдікті табу. Еңбек: Тәрбиешімен бірге құлаған, сынған, құраған бұталарды жинау Мақсаты: ұжыммен еңбек етуге ынтасын ояту. Қ/О: «Қасқыр қақпан»	салқын немесе жаңбыр) Еңбек Ойын алаңын тазалау Мақсаты: — Еңбек тапсырмаларын орындауды үйрету; — Ұжыммен жұмыс істеуге баулу. Қ/О: «Ормандағы соқпақтар». Мақсаты: жаздайға байланысты қозғалыстарды түрлендіру. Жеке жұмыс: Жалпы дамыту жаттығулары Мақсаты:жалпы дамыту жаттығуларына деген қызығушылықтарын арттыру; қалыпты жаздайларды, қозғалыстарды, қимылдарды түрлендіру, Халық болжамы: Қыркүйекте күн күркіресе жылы күз нышанын білдіреді.	жерлерде? (асыл тастарды әшекей бұйымдарға, жәй тастарды құрлысқа т.б.) Зерттеу жұмысы Бор таспен қатты тасты салыстырып көру. Ұру, сындыру (бор үгітіледі, тас сынбайды) Еңбек Ауладағы тастарды жинау және олардан композиция құрау. Мақсаты: — Бірігіп жұмыс істеуге үйрету; — Шығармашылық қиялын дамыту. Қ/О «Ұшты-ұшты». Мақсаты: — Тәрбиешіні мұқият тыңдауға үйрету; Жаттығу ойындары Қозғалысты дамыту. Мақсаты: допты нысанаға лақтыруға жаттықтыру Балалармен асфальтқа түрлі-түсті бормен сурет салу «Күзгі табиғат» Мақал-мәтел : Асыл тастан шығады, Ақыл жастан шығады.	өзгерді? ◆ Қайың жапырақтарының түсі қандай? (алтын-сары) шетеннің ше? (қызыл) ◆ Бөрінен бұрын қай ағаштың жапырағы түсін өзгертеді? (қайың) ◆ Жапырақтардың түсуі кезінде қай ағаштың жапырағы ұзақ уақыт сақталады? (қайыңда) Тәрбиеші балаларға ағаш жапырақтарының жерге түсуін бақылауды ұсынады, сұрақтар қояды, өлеңді қайталайды ◆Жапырақтардың түсуінің қандай маңызы бар? (қысқы суыққа бейімделеді, аязда ағаштардың ауыр салмақтан сынуынан сақтайды, жапырақтармен бірге ағаш бойындағы керексіз заттар сыртқа шығады) ◆Барлық жапырақтар бірдей түсе ме? (жоқ) Түскен жапырақтармен бірге ағаштар да өле ме? (жоқ) Зерттеу жұмысы Қайың мен шеген т.б. ағаш жапырақтарын табу, олардан асфальтқа өрнек құру. Еңбек Алаңдағы жапырақтарды жинауға аула сыпырушыға көмектесу Мақсаты:бірлес жұмыс істеуге, мақсатқа жетуге баулу. Қ/О: «Түлкі мен қояндар». Мақсаты: жануарлар мінез-құлқын ажырата білу Жаттығу ойындары: Қозғалысты дамыту. Мақсаты:аяқ қозғалыстарын түрлендіре жаттығу жасау.
--	--	--	--	---

	Мақсаты: Балаларды ептілікке, жылдамдыққа, аңғарымпаздыққа баулу Жаттығу ойындары: Дөпты төменнен жоғарыға лақтырып, қағып алу. Мақсаты: ептілікке, төзімділікке тәрбиелеу			
--	---	--	--	--

4-апта серуен картотекасы

Бақылау: Кемпіркосақты бақылау. Мақсаты: Күз ерекшеліктерін түсіндіре отырып, жаңбырдан кейін аспанда әшкелейленген кемпіркосақ шығатыны туралы түсінік беру. Түстерін ажыратып айту. Еңбек: Біздің аула Мақсаты: Ауладағы ағаш бұтақтарын жинау .Балаларды еңбексүйгіштікке баулу. Жеке жұмыс: Жұмбақ: Алдым да әр түрінен жібек жігтін, Аспанға әшекейлеп Кесте тіктім. (Кемпіркосақ) Мақсаты: Түстерді ажырата білу. Балалардың ой –өрісін дамыту, есте сақтау қабілетін	Бақылау: Ауа-райын бақылау. Мақсаты: Күннің қанша градусқа төмендегенін бақылау. Күзгі табиғат құбылыстарын түсіндіру. Еңбек: Гүл тұқымдарын жинау. Мақсаты: Гүлдің тұқымнан өсетінін түсіндіру, көктемде тұқымды гүлзарларға себетіндігіміз, тұқымнан гүл өсетіндігін түсіндіру. Жеке жұмыс: Сипап өткен самалға, Тербеледі сары алма. Көз салып едім бакшаға, Қауын біткен сары ала. Дидактикалық ойын: «Жемістер мен көкөністер». Мақсаты: Жемістер мен көкөністерді ажырату.Олардың адам ағзасына тигізер пайдасын түсіндіру. Қимылдық ойын: «Тышқан мен	Бақылау: Көгершінді бақылау. Мақсаты: Балаларға көгершінің немен қоректенетіні, қайда мекендейтіні, тұмсығы дене пішіні түсі, қалай дыбыстайтынын үйретіп, оларға қамқорлық жасауға тәрбиелеу. Еңбек:Ауладағы құстарға жем беру. Мақсаты: . Табиғатты аялай білуге, құстарға қамқор болуға тәрбиелеу. Жеке жұмыс: Жылы жаққа ұшпайтын Біздің жақта қыстайтын Құстар жүрсе жуықта, Жем шашуды ұмытпа! Мақсаты: Балаларға таппақ жаттата отырып, есте сақтау қабілеттерін дамыту, тілдегі дауыс ырғағының мәнерлілігін сезінуге мүмкіндік туғызу.	Бақылау: Күзгі көріністі бақылау. Мақсаты: Күз ерекшеліктерін айыра білуге; күннің салқындауы, жаңбырдың жиі жаууы, жапырақтардың сарғаюы, адамдардың жылы киінуі туралы түсінік қалыптастыру. Еңбек: Ойын алаңы. Мақсаты: Ойын алаңындағы ағаш бұтақтарын жинау.Балаларды еңбексүйгіштікке баулу. Өз алаңдарын таза ұстауға үйрету. Жеке жұмыс: «Күз» өлеңі. Мақсаты: Күз мезгілінің ерекшелігін айтып, таппақ жаттатқызып, сөздік қорын молайту, есте сақтау қабілетін дамыту. Көрінеді шалғайдан, Бел-белестер сарғайған. Сары жапырақтар төгіген,	Бақылау: Күз мезгіліндегі адамдардың киім киісін бақылау. Мақсаты: Адамдардың неліктен күз мезгілінде жылырақ киінетіндігін балаларға айтып түсіндіру. Еңбек: Біздің ауламыз. Мақсаты: Ауладағы түскен жапырақтарды жинауға балаларды тазалыққа, еңбекқорлыққа баулу. Жеке жұмыс: «Күзгі киім». Мақсаты: Күзгі киім атауларын үш тілде үйрету. Қимылдық ойын: « Күн мен түн». Мақсаты: Балаларды әр түрлі қимыл-қозғалсын дамыту, шапшаңдыққа, ептілікке, ұйымшылдыққа тәрбиелеу. Қимылдық ойын: « Ортасына дейін кім бұрын жетеді?». Мақсаты: Балалардың қимыл-
--	---	---	---	--

арттыру. Қимылдық ойын: «Тышқан мен мысық». Мақсаты: Балаларды ептілікке, шапшаңдыққа үйрету. Қимылдық ойын: «Қимақ». Ойын барысы: Бұл ойынды жіп керіп, сол керілген жіпке әр түрлі ұзындықта кішкентай ойыншықтар байлап қояды. Ойын көңілді болу үшін ойыншының көзін байлап қояды. Ойын бастаушы оның қолына қайшы ұстатып, «осы ойыншықтан барда қалағаныңды қиып ал», дейді. Ойыншы қиып алған ойыншығын алады. Егер бірінші рет қия алмаса, екінші рет әрекеттенуге болмайды. Дербес ойындар: 1. Әткеншек тебу. 2. Ирек жолмен жүру.	мысық Мақсаты: Балаларды тату ойнауға үйрету. Тез жүгіруге, ептілікке, шапшаңдыққа тәрбиелеу. Қимылдық ойын: «Доппен ұрып алу». Ойын барысы: Балалар дөңгеленіп тұрады. Тәрбиеші жүргізушіні тандап алады да, допты береді. «Бір, екі, үш» дегенде балалар жан-жаққа қашады. Жүргізуші доппен ұрады. Кімге тисе сол ойыннан шығады. Ойын осылай жалғасады. Еркін ойын: • «Қуыршақты киіндіреміз». • «Отбасы» Тренинг: «Біз көңілді балалар». Қауіпсіздік ережелері. Жол қауіпсіздігі ережелерін сақтау. Жол белгілерін (жүру бөлігі, жаяу жүргіншілер өткелі, тротуар) білу, бағдаршамның белгілеріне сәйкес жолдан өту	Ойын: «Шымшық доп». Мақсаты: Допты қатты тебуге, оны ұстап алуға үйрету. Ептілікке, жылдамдыққа тәрбиелеу. Қимылдық ойын: «Ұстаушы, лентаны ал». Мақсаты: Балаларды шапшаңдыққа, тапқырлыққа, жылдам шешім қабылдауға үйрету. Ойын барысы: Ойнаушылар шеңбер жасап тұрады, ұстаушыны тандап алады. Ұстаушыдан басқасы түсті матаның немесе лентаның қиындысын алады да, оны мойнынан аяқара айналыра байлайды. Ұстаушы шеңбердің ортасында тұрады. Тәрбиешінің «Жүгір» деген сигналы бойынша балалар бет-бетімен алаңға кетеді. Ұстаушы ойнаушылардың соңынан жүгіріп, біреуінің лентасын суырып алуға тырысады. Лентасынан айрылғандар уақытша бір жаққа шығып тұрады. Тәрбиешінің: «Бір, екі, үш, тездете шеңберге жүгір!» деген сигналы бойынша балалар шеңбер құрып тұрады. Ұстаушышы алынған ленталардың санын есептеп,	Тоғайды да көрдім мен. Қимылдық ойын: «Қашпа, доп». Мақсаты: Ойын шартын сақтай отырып, топ болып ойнауға, қимыл-қозғалысын дамытуға, ептілікке, шапшаңдыққа үйрету. Қимылдық ойын: «Жүгіріп өтуге үлгер». Мақсаты: Ептілікке, шапшаңдыққа, батылдыққа тәрбиелеу, тез секіруге үйрету. Ойын барысы: Тәрбиеші балалардың біреуімен жіптің екі ұшын (ұзындығы 3-4 м.) ұстап, оны жүгіріп келе жатқан балалардың бағытына қарай жайлап айналырады. Балалар бірінен соң бірі, жіп жоғары көтерілген кезде жіптің астынан жүгіріп өтуге үлгеруі қажет. Тәрбиеші балалар қимылын реттеп отырады. Ол әрбір жүргізушіге: «Жүгір!» деген сигнал береді. Әрі қарай жіптің өтуге тырысулары қажет. Дербес ойындар: • Қуаласпақ • Қояндар секіреді. Тренинг: «Қолшатыр».	қозғалысын дамыту, шапшаңдыққа, ептілікке, ұйымшылдыққа тәрбиелеу. Ойын барысы: Екі қысқа жұмыр таяқ алынады. Ұзындығы 8 м жіпті екі шынан байлайды. Оның как ортасына лентемен байлап белгілейді. Балалар таяқтарды алады да, бір-бірінен алшақтап, екі жаққа қарай жіпті таяққа орап, екі қолдарымен таяқты айналыра бастайды да, алға қарай жылжиды. Жіпті лентаға дейін кім бұрын ораса, сол жеңген болып есептеледі. Тренинг: «Бір шаңырақ астында».
---	---	--	--	--

		оны балаларға қайтып береді. Ойын жаңадан ұстаушы тағайындаудан басталып, қайталанады.		
		Тренинг: «Құс болып ұшайық»		
Серуен картотекасы №31 Бақшадағы үлкендердің еңбегін бақылау. Мақсаты: -бақылауға қызығушылықтарын арттыру, танымдық іс-шараларын іске қосу; -белсенді өнімді жинауға итермелеу; Бақылау жүргізу Тәрбиеші балаларға жұмбақ жасырады: Дәмім тілді үйірген Мен тұздалған күйімде! Жаңа піскен кезімде Жейді бәрі сүйсіне! (Қияр) Қалың киім ұнатады, Шешіндірсен жылатады. (Жуа) Біздің бақшада қандай көкөністер өседі? Тәрбиешімен бірге сендер қандай жұмыс істедіңдер? Үлкендер бақшада не	Серуен картотекасы №32 Көші-қон құстарын бақылау. Мақсаты: -көші-қон құстары туралы білімдерін бекіту; -құстарға деген махаббатқа және қызығушылыққа тәрбиелеу; -тірі ағза белгілерін бөлуге үйрету; Бақылау жүргізу Көркем сөз: Құстар қайтты ән салып, Бұлт шарлады аспанды, Қыс келеді жар салып Күзгі суық басталды. Жазда құстарға азық көп, сондықтан олар балапан басып оларды шығарады. Күзде азық саны қатты азаяды. Ен алдымен жәндіктер жоғалады, сосын ксімдіктер сола бастайды, жеміс пен тұқым саны да азаяды. Көп құстар үйір болып жиналып, содан соң жылы жаққа ұшып кетеді. Алдымен жәндіктермен қоректенетін құстар ұшып	Серуен картотекасы №33 Терек ағашын бақылау. Мақсаты: -терек - ағашы, оның құрылысы, жапырағымен таныстыру; Бақылау жүргізу Тәрбиеші балаларға мақал-мәтел айтады: Жанбыр бір жауса, Терек екі жауады. Терек – тез өсетін ағаш, биіктігі 45 метрге дейін барады. Терек әсемдік өсімдік ретінде өсіріледі. Қазақстанның барлық аймағында кездеседі. Ерте көктемде жапырағы шықпай тұрып, сырға секілді ақ гүл жарады. Жапырағы – жұмыртқа пішіндес, жиіктері арагісті. Аналық терек мамыр-маусым айларында маамық шығарады. Терек ағашын құрылыста, жиназ жасауда пайдаланады. Қағаз, сіріңке жасау өндірісінде терек ағашының діні жұмсақтау, ақшыл түсті түрлері	Серуен картотекасы №34 Жүргізуші жұмысын бақылау. Мақсаты: -әр түрлі машина түрлерін басқаруды және жүргізуші жұмысын елестету, көрсету; -танымдық қызметін дамыту; -үлкендердің жұмысын сыйлауға және қызығушылыққа тәрбиелеу; Бақылау жүргізу Тәрбиеші балаларға жұмбақ жасырады: Елге қызмет істеген, Көлік айдап үйренем. Ол кім? (Жүргізуші) Тәрбиеші балаларға сұрақ қояды: Бұл мамандық не үшін қажет? Жүргізуші жол ережесін білу қажет па? Машинаны жақсы жүру үшін, жүргізуші нені білу керек? Жүргізушілер қандай	Серуен картотекасы №35 Итті бақылау. Мақсаты: - ит-үй жануары, оның тән ерекшелігін, қоршаған ортаға бейімдеуі туралы білімдерін бекіту; -адам колға үйреткен жануарға адамгершілік сезіміне тәрбиелеу; Бақылау жүргізу Иеме қызмет етемін, Иемнің үйін күзетемін. Ырылдап мен үремін, Басқаларды қуамын. Тәрбиеші балаларға сұрақ қояды: Ит неге үй жануары? Ит қалай көрінеді? Немен қоректенеді? Иттің қандай тұқымын білесіңдер? Ит баласын қалай атайды? Иттің адамға қандай пайдасы бар? Ит қысқа қалай дайындалады? Қыста иттің жүні өзгереді.

істейді?	кетеді, сосын жемістер мен тұқыммен қоректенетін құстар ұшып кетеді. Бұл құстардың барлығы көші-қон құстары.	қолданылады. Құнарлы топырақта, күн кезінде жақсы өседі. Жазда аптасына бір рет мол суару керек. Көктем, күз мезгілінде көнмен қоректендірген жөн.	машинаны басқара алады?	Жазғы түсіп, жануар қалың және қалау жүні шығады.
Еңбек: Гүлдердің тұқымын жинау.	Тәрбиеші балаларға сұрақ қояды:	Көркем сөз:	Еңбек: Өсімдіктер мен жапырақтарды келтіруге дайындық.	Еңбек: Тырнақ гүл (календула) гүлінің тұқымын жинау.
Мақсаты: -тұқымды қағаз пакетіне ұқыпты жинауға үйрету;	Қандай құстарды көші-қон құстары деп атайды?	Теректер биік өседі, Алатұғындай Ай ұстап.	Мақсаты: -өсімдік пен ағаш атауларын бекіту;	Мақсаты: -орындалатын жұмысқа жауапкершілікпен қарауға
-табандылыққа, экологиялық мәдениетке тәрбиелеу;	Неге құстар балапандарын көктемде шығарады?	Сондықтан аздап майысқак.	-өсімдік әлеміне махаббатын тәрбиелеу;	тәрбиелеу;
Ұлттық қимылды ойын: «Белбеу соқ»	Неге күзде көші-қон құстары жылы жакқа ұшып кетеді?	Жел соққанда ән айтар	-өсімдік жапырағын дұрыс жинауға үйрету;	-экологиялық сана қалыптастыру;
Мақсаты: - Балаларға ойын түрімен таныстыру;	Қандай көші-қон құстарын сендер білесіңдер?	Жапырақтары “дауыстап”.	Ұлттық қимылды ойын: «Ақ серек, көк серек»	Қимылды ойын: «Бүркіт пен балапандар»
- Ұлттық ойындардың сан түрлігін айту;	Еңбек: Ауладағы жапырақтарды жинау.	Теректің белі қайыспак.	Мақсаты: - Балаларды ұлттық ойын туралы түсінігінің болуы;	Мақсаты: -шашандылыққа, аңғарпаздыққа тәрбиелеу;
Шашандылықтарын, ептіліктерін дамыту;	Мақсаты: -тату жұмыс істеуге үйрету, бір-біріне көмектесу;	Еңбек: Бір топ балалар-ойын алаңының жолдарын сыпырады, екінші топ балалар-құмды қолсытады.	Шашандылықтарын арттыру, сөздік қорларын дамыту;	Ұлттық қимылды ойын: «Жүйріктер жеңеді»
-Отанын сүйуге, құрметтеуге тәрбиелеу;	Ұлттық қимылды ойын: «Теңге ілу»	Мақсаты: -еңбекқорлыққа тәрбиелеу, бірге еңбек етуге үйрену;	- Патриоттық сезімге тәрбиелеу;	Мақсаты: -Ойын балаларды белгілі бір мақсатта коллективтік әрекет жасауға,
Жеке жұмыс: Қимылдарды дамыту.	Мақсаты: - Балаларды ұлттық ойын туралы түсінігінің болуы;	Ұлттық қимылды ойын: «Атқаума»	Аз қимылды ұлттық ойын: «Сымсыз телефон»	шашандыққа, тыныс мөлшерін ретті, қалыпты басқара білуге үйретеді;
Мақсаты: -допты екі қолмен жерге соғуды үйрету;	- Отан сүйгіштікке тәрбиелеу;	Мақсаты: - Балаларды ойын барысымен таныстыру;	Мақсаты: - Ойын барысын түсіндіру;	Жеке жұмыс. Қимылдарды дамыту.
	Жеке жұмыс: Қимылды дамыту.	Мәдениетін дамыту;	-Сөздік қорын дамыту. Қызығушылықтарын арттыру;	Мақсаты: -секіру кезінде дұрыс итеріліп, жұмсақ отыруға білімдерін бекіту;
	Мақсаты: -жүру техникасын жақсарту (өкшеден аяқ ұшына көшу, қол қимылының	Мәдениеттілікке тәрбиелеу;	Жеке жұмыс: «Допты ұста»	
		Жеке жұмыс: «Допты ұста»	Мақсаты: -допты лақтырып ұстау білімдерін бекіту	
			Жеке жұмыс: Қимылды	

	белсенділігі		дамыту. Мақсаты: -екі аяқпен алға секіруді жұмыс жасау; Жәндіктер туралы ұғымдарын кеңейту	
--	--------------	--	---	--

Әдіскер:

«Жапырақтарды жинау»

Мақсаты: Жинақылық пен ұқыптылыққа үйрету, ұжымдық жұмыс жасауға баулу.

Ойын ережесі: Балаларды екі топқа бөліп, жапырақтарды кім көп жинайтынын жарыстыру.

(Экологиялық мәдениет дағдысы Қоршаған ортамен таныстыру)

Серуен картотекасы №3

Көбелектер мен қоңыздарды бақылау

Мақсаты: Жәндіктердің түр-түрін зерттеп, оларды тану қабілетін дамыту.

Өткізу тәсілі: Тәрбиеші көбелек немесе қоңыз тауып, оның түсін, пішінін және қозғалысын зерттеуді ұсынады.

«Құлаған жапырақтарға секіру»

Мақсаты: Балаларға қозғалыс арқылы күш-қуат беру, секіру дағдыларын дамыту.

Ойын ережесі: Жапырақтар жиналған жерге балалар секіріп, олардың ұшуына қуанып, қозғалыс жасайды.

(Саяхат ойын, Экологиялық мәдениет дағдысы Қоршаған ортамен таныстыру)

Серуен картотекасы №4

Су бетінің өзгерісін бақылау

Мақсаты: Судың қасиеттерін түсіну және оның айналаға әсерін бақылау.

Өткізу тәсілі: Судың бетінде пайда болған толқындарды, күн сәулесінің шағылуын немесе жел әсерінен өзгерістерді бақылау.

«Күзгі бақтағы жасырынбақ»

Мақсаты: Байқағыштық қабілетін дамыту, зейінді шоғырландыру.

Ойын ережесі: Балалар бақтағы түрлі табиғи материалдардың артына жасырынып, бір-бірін іздейді.

(Экологиялық мәдениет дағдысы Қоршаған ортамен таныстыру)

Серуен картотекасы №5

Құмда немесе топырақта бақылау

Мақсаты: Құм немесе топырақтың құрылымын және оған әсер ететін факторларды түсіну.

Өткізу тәсілі: Балаларға құмды колдарымен ұстап көріп, оның құрылымын зерттеу ұсынылады. Су қосқанда құмның қалай өзгеретініне назар аударылады.

«Күзгі қазына»

Мақсаты: Зейін мен ізденімпаздықты арттыру.

Ойын ережесі: Жапырақ, жаңғақ, бұтақтар сияқты заттарды алдын ала бақшада жасырып қойып, балалардың оларды іздеуіне мүмкіндік беру.

(Әңгіме ойын Экологиялық мәдениет дағдысы Қоршаған ортамен таныстыру)

Серуен картотекасы №6

"Табиғат Досы"

Мақсаты: Балалардың табиғатқа қамқорлық сезімін арттыру, өсімдіктер мен жануарларға құрмет көрсету.

Ойын барысы:

Балаларға орман немесе бақша туралы қысқаша түсіндіру беріледі, содан кейін әрқайсысына кішкентай рөлдер беріледі (мысалы, ағаш қорғаушысы, құс досы, гүл сақтаушысы).

Тәрбиеші балаларға табиғатқа қамқорлық жасаудың маңызды екенін түсіндіреді.

Әр бала өзінің рөлін орындай отырып, табиғатқа қамқорлық жасайды. Мысалы, ағаш қорғаушысы жапырақтарды жинаса, құс досы жемді себеді.

(Еңбекке баулу , Эко мәдениетті дамыту)

Серуен картотекасы №7

"Таза және Лас Орман"

Мақсаты: Балаларға қоршаған ортаның тазалығын сақтауды үйрету.

Ойын барысы:

Ойын алаңына жасанды қоқыстар (қағаз кесектері, пластик бөтелкелер) қойылады.

Балаларға орманды тазарту миссиясы беріледі. Олар қоқысты дұрыс орынға (қоқыс жәшігіне) жинайды.

Барлық балалар қоқысты жинап болған соң, олар таза орманды бірге тамашалайды.

(Еңбекке баулу , Эко мәдениетті дамыту)

Серуен картотекасы №8.

"Жануарлар Досын Тап"

Мақсаты: Балаларды жануарлардың әртүрлілігімен таныстыру және әр жануардың табиғаттағы рөлін түсіндіру.

Ойын барысы:

Балалар дөңгеленіп отырады, ал тәрбиеші әртүрлі жануарлардың суреттерін көрсетіп, олардың дыбыстарын салады.

Әр бала кезек-кезек жануардың дыбысын танып, сол жануарға қатысты бір қамқорлық әрекетін айтады (мысалы, "Құстарға жем береміз", "Аюларды мазаламау керек").

Әр жауаптан кейін балалар бірге жануарларға қамқорлық туралы қысқаша тақпақ немесе ән айтады.

(Еңбекке баулу , Эко мәдениетті дамыту)

Серуен картотекасы №9.

"Гүл Отырғызу"

Мақсаты: Балаларға өсімдіктерді күту және табиғаттың маңыздылығын үйрету.

Ойын барысы:

Тәрбиеші балаларға түрлі-түсті қағаздан жасалған "гүлдерді" береді немесе алдын ала дайындалған құмыраға шынайы гүлдерді отырғызуға рұқсат береді.

Балалар гүлдерді отырғызып болған соң, оларды суару және баптау тәсілдерін үйренеді.

Әр бала өз гүлін күтуші болып, оның күнделікті жағдайына жауап береді (мысалы, су құю, жарыққа қою).

(Еңбекке баулу , Экомәдениетті дамыту)

Серуен картотекасы №10

"Жарық пен Су"

Мақсаты: Балаларға энергия мен суды үнемдеудің маңыздылығын түсіндіру.

Ойын барысы:

Ойынға дайындалу үшін бөлмеде бірнеше "лампа" мен "су кранын" көрсету үшін суреттер ілінеді.

Балаларға ойын барысында бөлмеде жанған шамдарды және су ағатын крандарды "өшіру" (жапсыру) тапсырмасы беріледі.

Тәрбиеші балаларға жарықты немесе суды босқа пайдаланбаудың қажеттілігін түсіндіреді.

(Еңбекке баулу , Эко мәдениетті дамыту) Суды үнемдеу

Серуен картотекасы №11

Желдің бағытын бақылау

Мақсаты: Желдің бағытын, күші мен оның табиғатқа әсерін түсіну.

Өткізу тәсілі: Балаларға жапырақтардың немесе шөптің жел әсерінен қалай қозғалып жатқанын көрсету арқылы бақылау.

«Күзгі бояулар»

Мақсаты: Балалардың күзгі түстерді тануына және көркемдік қабілеттерін дамыту.

Ойын ережесі: Балалар түрлі түсті жапырақтарды жинап, оларды қағаз бетіне қойып, жапырақтардың көшірмесін бояу арқылы шығарады.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру

Серуен картотекасы №12

. Ағаштарды бақылау

Мақсаты: Ағаштардың пішінін, түсін және ерекшеліктерін ажыратуға үйрету.

Өткізу тәсілі: Ағаштың діңгегін, бұтақтарын және жапырақтарын зерттеу. Ағаштың қандай екенін, оның ерекшеліктерін анықтау.

«Күзгі жапырақтардан моншақ»

Мақсаты: Ұсақ моториканы дамыту және қолөнерге баулу.

Ойын ережесі: Жұмсақ жапырақтарды жіпке тізіп, кішкене моншақтар жасайды немесе білезік құрайды.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру

Ұсақ моториканы дамыту

Серуен картотекасы №13

Жаңбырдан кейінгі шалшықтарды бақылау

Мақсаты: Судың әртүрлі күйде болуы мен жердің сулануы туралы түсінік беру.

Өткізу тәсілі: Жаңбырдан кейінгі шалшық суының қалай өзгеретінін, бетіне түсетін жарықтың шағылуын бақылау.

«Желкенді қайық»

Мақсаты: Желдің күшін және бағытын бақылауға үйрету.

Ойын ережесі: Қағаздан кішкентай қайықтар жасап, оларды судың бетіне немесе жерге қойып, желмен қалай қозғалатынын бақылайды.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру

Серуен картотекасы №14

Тазалық күні

Тақырып: Табиғатты таза ұстау

Мақсат: Балаларды қоршаған ортаны таза ұстауға баулу, тазалыққа үйрету.

Серуен: Жақын мандағы табиғи аймаққа серуен.

Іс-шара: Балалармен бірге серуендеп жүріп, жердегі қоқыстарды жинау. Табиғатты қоқыстан қалай қорғауға болатыны туралы әңгімелесу.

Еңбекке баулу: Қоқыс жинау мен сұрыптау жұмыстарын көрсету. Балаларға қоқысты қайда және қалай тастау керектігін үйрету.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру

Серуен картотекасы №15

Құстарға жем беру

Мақсаты: Құстарға күтім жасау мен табиғатты қорғауға тәрбиелеу.

Өткізу тәсілі: Құстарға арнап жем салғыш дайындап, олардың жемді қалай жейтінін бақылау.

Күзгі табылған заттар»

Мақсаты: Зейін және есте сақтау қабілетін дамыту.

Ойын ережесі: Балалар өздері тапқан заттарды (жапырақ, жаңғақ, қабықша) көрсетіп, олардың не екенін айтып, қысқаша сипаттайды.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру

Серуен картотекасы №16

Табиғатқа қамқорлық

- **Қоқыс жинау:** Серуен барысында балаларға табиғаттағы қоқыстарды жинау тапсырмасын беріңіз. Бұл оларға қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауға және табиғатты қорғауға үйретеді.

- **Өсімдіктерге күтім:** Балаларға ағаштардың жапырақтарын, гүлдерін қарау, оларды суару немесе егу бойынша тапсырмалар беру. Бұл өсімдіктердің өмір сүруіне ықпал етеді.

2. Еңбек дағдыларын дамыту

- **Жемістер мен көкөністерді жинау:** Егер серуен ауыл немесе бақшада өтсе, балаларды жемістер мен көкөністерді жинауға үйрету. Бұл оларға еңбек арқылы өнім алудың маңыздылығын көрсетеді.

- **Құстарға жем беру:** Балаларға құстарға арналған жем шашу немесе арнайы орындар дайындау. Бұл табиғатқа қамқорлық сезімін дамытуға көмектеседі.

3. Табиғатпен танысу

- **Табиғатқа қатысты тапсырмалар:** Балаларға табиғаттағы өзгерістерді бақылау, мысалы, жапырақтардың түсі, ағаштардың формасы туралы жазу немесе сурет салу.

- **Экологиялық білім беру:** Табиғаттың экосистемасы, өсімдіктер мен жануарлардың өзара байланысы туралы мәліметтер беру.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру

Серуен картотекасы №17

Табиғатпен танысу

Тақырып: Ағаштар мен өсімдіктерді зерттеу

Мақсат: Балаларды ағаштар мен өсімдіктердің түрлерімен таныстыру, оларды күтуге үйрету.

Серуен: Балалармен жақын маңдағы саябаққа барып, ағаштар мен гүлдерді тамашалау.

Іс-шара: Балаларға әртүрлі өсімдіктерді көрсетіп, олардың жапырақтары мен сабақтарын зерттеу. Әр ағаштың атауын айтып, ағаштарды күту туралы түсіндіру.

Еңбекке баулу: Балаларға бақшаға қалай қамқор болу керектігін көрсетіп, кішкене күрекпен топырақты қопсыту.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру

Серуен картотекасы №18

Судың маңызы

Тақырып: Судың табиғаттағы рөлі

Мақсат: Судың маңызын түсіндіру, суды үнемді пайдалану жолдарын үйрету.

Серуен: Су қоймасы немесе бұлақ жанында серуен.

Іс-шара: Балаларға судың табиғаттағы рөлі мен оның маңызын түсіндіру, суды қалай үнемдеу керек екенін үйрету.

Еңбекке баулу: Су қоймасына немесе бақшадағы өсімдіктерге су тасып, оларды суару.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру

Серуен картотекасы №19

Тазалық күні

Тақырып: Табиғатты таза ұстау

Мақсат: Балаларды қоршаған ортаны таза ұстауға баулу, тазалыққа үйрету.

Серуен: Жақын маңдағы табиғи аймаққа серуен.

Іс-шара: Балалармен бірге серуендеп жүріп, жердегі қоқыстарды жинау. Табиғатты қоқыстан қалай қорғауға болатыны туралы әңгімелесу.

Еңбекке баулу: Қоқыс жинау мен сұрыптау жұмыстарын көрсету. Балаларға қоқысты қайда және қалай тастау керектігін үйрету.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру

Серуен картотекасы №20

Гүлдер күні

Тақырып: Гүлдердің түрлері және оларды күту

Мақсат: Гүлдер туралы білімін кеңейту және оларды күтуге баулу.

Серуен: Гүлдер өсетін аймаққа серуен жасау.

Іс-шара: Әр гүлдің түрлерін талқылау, олардың хош иістерін сезіну. Гүлдер мен өсімдіктерді өз қолдарымен егіп үйрену.

Еңбекке баулу: Гүлдерді суару және оларға топырақ қопсыту жұмыстарын жасау.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру

Серуен картотекасы №21

Жапырақтардың түсуін бақылау (Күзде)

Мақсаты: Ағаш жапырақтарының түсу процессін байқауға, табиғат өзгерістерін түсінуге үйрету.

Өткізу тәсілі: Балалармен бірге жапырақтардың түскенін бақылап, оларды жинап, түстері мен пішіндерін салыстыру.

«Күзгі гүлдесте»

Мақсаты: Эстетикалық талғамды дамыту.

Ойын ережесі: Түрлі жапырақтар мен күзгі өсімдіктерден гүлдесте жасап, бақшаны сәндеуге тырысады.

(Ұсыныс ойын ,Экологиялық мәдениет дағдысы)

Серуен картотекасы №22

Табиғи материалдарды жинау

Мақсаты: Табиғаттағы заттардың әртүрлілігін, олардың пішіндерін түсіну.

Өткізу тәсілі: Балаларға жапырақ, бұтақ, тас сияқты табиғи заттарды жинауды тапсырып, олардың ерекшеліктерін бірге талқылау.

«Күзгі серуен картасы»

Мақсаты: Көрнекі есте сақтауды дамыту.

Ойын ережесі: Балалар бақшада серуендеп жүріп, қызықты заттарды байқайды және ол жерлерді картаның үстіне белгілеп, серуен жолын картаға түсіреді.

(Экологиялық мәдениет дағдысы, Кішіге көмек беру дағдысын қалыптастыру)

Серуен картотекасы №23

Жапырақтың сарғаю процесін бақылау (Күзде)

Мақсаты: Табиғаттағы жыл мезгілдерінің ауысуын түсінуге тәрбиелеу.

Өткізу тәсілі: Балалармен бірге ағаш жапырақтарының сарғайып, түс өзгертуін бақылап, оны жыл мезгілдерінің ауысуымен байланыстыру.

«Күзгі аңшы»

Мақсаты: Бақылау қабілетін дамыту, айналадағы заттарға назар аударту.

Ойын ережесі: Тәрбиеші балаларға күзгі ормандағы заттарды атауды тапсырады (мысалы, «қызыл жапырақ» немесе «жерде жатқан жаңғақ»), балалар оны іздеп, тезірек тауып көрсетеді.

(Саяхат ойын, Экологиялық мәдениет дағдысы)

Серуен картотекасы №24

Балшық немесе сазбен ойындар

Мақсаты: Табиғи материалдармен таныстырып, қол моторикасын дамыту.

Өткізу тәсілі: Балаларға балшық немесе сазбен жұмыс істеуді, олардың көмегімен фигуралар жасауды ұсыну.

«Жапырақтармен сурет салу»

Мақсаты: Табиғи материалдар арқылы сурет салу дағдысын дамыту.

Ойын ережесі: Жапырақтарды жастықшамен немесе бояумен сулап, оларды қағаз бетіне басып, сурет түсіреді.

(Қоршаған ортамен танысу, Экологиялық мәдениет дағдысы)

Серуен картотекасы №25

Тастарды және олардың пішіндерін бақылау

Мақсаты: Балалардың пішіндер туралы білімдерін кеңейту, тастардың құрылымын зерттеу.

Өткізу тәсілі: Балаларға әртүрлі пішіндегі тастарды көрсетіп, олардың айырмашылықтарын талқылау, тегіс және бұдырлы тастарды сезінуге мүмкіндік беру

«Күзгі пазл»

Мақсаты: Зейін мен көру қабілетін дамыту.

Ойын ережесі: Жапырақтарды пішіндер бойынша бөліктерге бөліп, пазл сияқты қайта құрастырады.

(Өңгіме ойын Экологиялық мәдениет дағдысы)

Серуен картотекасы №26

Бақылау: "Жапырақтардың өзгерісі"

Мақсаты: Жапырақтардың түсі мен пішіндерін тану, күзгі өзгерістерді бақылау.

Іс-әрекет: Балалар ағаштардағы жапырақтардың түстерін бақылайды: жасыл, сары, қызыл және қоңыр жапырақтарды таниды.

Педагог балаларға жапырақтың неге түсетінін және күз мезгіліндегі табиғаттың өзгерістерін түсіндіреді.

Сұрақтар:

«Жапырақтар қандай түстерге боялған?»

«Бұл жапырақтар қай ағаштан түсті?»

Белсенділік:

Жапырақтарды жинау, олардың пішінін қолдарымен сипалап сезіну, жапырақтармен ойындар ұйымдастыру.

Өсімдіктерге күтім жасау

Мақсаты: Балаларға өсімдіктердің күтімі туралы түсінік беру және табиғатқа деген сүйіспеншілік қалыптастыру.

Іс-әрекет: Балалар бөлмедегі немесе ауладағы өсімдіктерді суарады.

Топтағы гүлдердің жапырақтарын сүртеді.

Педагог балаларға судың өсімдіктер үшін маңызды екенін түсіндіреді және өсімдіктердің қалай өсетінін көрсетеді.

Құралдар: кішкентай су құйғыштар, майлықтар.

(Еңбекке баулу, Эко мәдениетті дамыту)

Серуен картотекасы №27

Бақылау: "Күннің күйі"

Мақсаты: Ауа райын сезіну, күннің жылуы немесе салқын болуы туралы түсінік беру.

Іс-әрекет: Балалар күннің қалай жылытып тұрғанын немесе ауа райының салқындығын сезіну үшін бетін күнге қаратады немесе желді сезінеді. Педагог балаларға «Күннің шуағы бізді қалай жылытады?» деген сұрақтар қояды.

Сұрақтар: «Бүгін күн жылы ма, әлде суық па?»

«Күн бізге не береді?»

Белсенділік:

Күнге қарап, оның қалай жарқырап тұрғанын бақылау, желдің күші мен ауа райының әсерін сезіну.

Ойыншықтарды жинау және реттеу

Мақсаты: Балаларды өз заттарына және ойыншықтарға ұқыптылықпен қарауға үйрету.

Іс-әрекет: Балалар ойнап болған соң, ойыншықтарды арнайы себетке немесе сөреге жинайды.

Ойыншықтарды әртүрлі санаттарға бөлуге үйрету (мысалы, машиналарды бір жерге, қуыршақтарды басқа жерге қою).

Құралдар: ойыншықтар, ойыншықтарды жинайтын себеттер.

(Еңбекке баулу , Эко мәдениетті дамыту)

Серуен картотекасы №28.

Бақылау: "Бұлттарды бақылау"

Мақсаты: Аспандағы бұлттардың қозғалысын байқау, олардың түрлері мен пішіндерін тану.

Іс-әрекет: Балалар аспанға қарап, бұлттардың пішінін және олардың қалай қозғалатынын бақылайды.

Педагог бұлттардың әртүрлі болатынын түсіндіреді: жұқа, қалың, ақ немесе қара бұлттар.

Сұрақтар: «Бұлттар қандай? Олар неге ұқсайды?»

«Бұлттар қайда қозғалып бара жатыр?»

Белсенділік:

Балалар бұлттардың пішінін елестетіп, «Олар неге ұқсайды?» деп айтады (мысалы, жануарларға, үйлерге ұқсайды деп елестету).

Ауладағы жапырақтарды немесе қоқысты жинау

Мақсаты: Балаларға қоршаған ортаны таза ұстауға үйрету.

Іс-әрекет: Балалар серуен барысында жерге түскен жапырақтарды немесе қоқыстарды жинайды.

Педагог балаларға табиғатты қорғау және қоқыстарды жинаудың маңызын түсіндіреді.

Құралдар: кішкентай қапшықтар, колғаптар.

(Еңбекке баулу , Эко мәдениетті дамыту)

Серуен картотекасы №29.

Бақылау: "Құстарды бақылау"

Мақсаты: Құстардың қозғалысын, олардың дауысын тыңдау, құстардың түрлерін ажырату.

Іс-әрекет:Балалар серуен барысында құстардың даусын тыңдап, олардың қалай ұшып жүргенін бақылайды

Педагог құстардың атауларын атап, олардың табиғаттағы рөлі туралы әңгімелейді.

Сұрақтар:«Қандай құстарды көрдік?»

«Құстар қалай ән салады?»

Белсенділік:

Құстардың дауысын еліктеу, құстардың ұшуын бейнелеп ойнау (қолдарын жайып, құстар секілді жүгіру).

Құстарды немесе жануарларды күту

Мақсаты: Балаларға жануарларға қамқор болуды үйрету.

Іс-әрекет:Балалар балабақшаның ауласында құстарға жем шашады немесе аквариумдағы балықтарға жем береді.

Педагог құстардың немесе жануарлардың қалай тамақтанатынын және оларға қалай қамқор болу керектігін түсіндіреді.

Құралдар: құс жемі немесе балықтарға арналған жем.

(Еңбекке баулу , Экомәдениетті дамыту)

Серуен картотекасы.№30

Бақылау: "Ағаштардың биіктігі"

Мақсаты: Ағаштардың биіктігін, олардың жапырақтары мен діңін зерттеу.

Іс-әрекет:Балалар ағаштардың діңіне қарап, олардың биіктігін бағалайды.Педагог ағаштардың қалай өсетінін түсіндіреді.

Балаларға ағаштың жасыл жапырақтары мен олардың пішіндерін көрсету.

Сұрақтар:«Ағаш биік пе, әлде аласа ма?»

«Жапырақтар

қандай пішінде?»

Белсенділік:

Ағаштардың айналасында жүру, олардың жапырақтарын жинау және жапырақтардың пішіндерін талдау.

Құммен және сумен ойнау

Мақсаты: Балалардың ұсақ моторикасын дамыту және еңбекке қызығушылықты арттыру.

Іс-әрекет:Балалар құмда немесе суда арнайы ойыншықтармен ойнап, құмнан әртүрлі пішіндер жасайды.

Ойнап болғаннан кейін, балалар жұмыс орнын жинайды, құралдарды жуып, сөреге қояды.

Құралдар: құм және суға арналған ойыншықтар.

(Еңбекке баулу , Эко мәдениетті дамыту)

Әдіскер:

МАД «Көжектер» тобы

Серуен картотекасы қыс желтоқсан

Серуен картотекасы №1

"Қардың жұмсақтығы"

Бақылау:

Қардың түсі, жұмсақтығы, суықтығы туралы әңгімелесу.

"Қарды ұстасаң не болады?" тәжірибесін өткізу (қар ериді).

Қимылды ойын:

"Қар лақтыру": Белгіленген қашықтықтағы нысанаға қарды дәл лақтыру.

"Қардан үй тұрғызу": Балалар топпен жұмыс істеп, қардан шағын үй жасайды.

Ұлттық ойын:

"Ақсерек, көксерек".

Еңбекке баулу:

Қар тазалау үшін кішкентай күректермен аула тазалау.

Дербес әрекет:

Балалар қармен ойнап, өз қалауларында бейнелер жасап көрінеді.

Серуен картотекасы №2

"Аязды күн"

Бақылау:

Аязды ауа-райын бақылау, ауызбен тыныстағанда шыққан буды қарау.

"Терезеге мұз өрнектері қалай пайда болады?" туралы түсіндіру.

Қимылды ойын:

"Қар үстінде із қалдыр": Әр бала ерекше із қалдыру үшін жүгіреді, секіреді.

"Шанамен жарыс": Белгіленген қашықтықта балалар жарысады.

Ұлттық ойын:

"Теңге алу": Шанамен сырғанағанда жерден теңгені іліп алу.

Еңбекке баулу:

Ауланы мұздан тазарту (кішкене күректерді пайдалану).

Дербес әрекет:

Балалар қармен сурет салу (таяқшамен).

Серуен картотекасы №3

"Қардың түрлері"

Бақылау:

Жаңа жауған қар мен ескі қарды салыстыру.

Қарды қолға алып, еруін бақылау.

Қимылды ойын:

"Қардан мүсіндер жасау": Қардан аққала немесе жануарлардың бейнелерін жасау.

"Қар тастау": Белгіленген қорапқа немесе шеңберге қарды лақтыру.

Ұлттық ойын:

"Қарға түскен ізді тап": Балалар бір-бірінің іздерін табады.

Еңбекке баулу:

Ауланың қар басқан ағаш бұтақтарын тазалау.

Дербес әрекет:

Балалар өздері ойлап тапқан мүсіндерді жасайды.

Серуен картотекасы №4

Бақылау:

Мұздың бетін бақылау, оның суық және тайғанақ екенін байқау.

"Қалай мұз ерітеміз?" тәжірибесі.

Қимылды ойын:

"Мұз үстінде жүру": Балалар арнайы жолаққа мұз үстінде жүруді үйренеді.

"Кім жылдам": Қардан доп жасап, кім жылдам домалататынын көреді.

Ұлттық ойын:

"Қар бүршігі": Балалар қарға отырып секіреді, кім алысқа барады.

Еңбекке баулу:

Мұзды қауіпті жерлерден алып тастау.

Дербес әрекет:

Балалар мұзды қолмен ұстап көріп, ерекше формаларын жинайды.

Серуен картотекасы №5**"Қысқы жануарлар әлемі"****Бақылау:**

Құстардың және қысқы жануарлардың іздерін қарау (ит, мысық).

Қыста жануарларға қалай көмектесуге болатынын әңгімелеу.

Қимылды ойын:

"Ормандағы қояндар": Балалар қоян болып секіреді, түлкіден қашады.

"Аю мен аңдар": Балалар аюдан жүгіріп қашады.

Ұлттық ойын:

"Жеті тас": Қардан жасалған шарларды жинау.

Еңбекке баулу:

Құстарға арналған жемсалғышты қардан тазарту және жем шашу.

Дербес әрекет:

Балалар табиғатпен өзара әрекет етеді (қарды ұстап, жануарлардың ізін бақылау).

Серуен картотекасы №6**Мұзды бақылау**

Мақсаты: Мұздың қасиеттерін зерттеу.

Бақылау барысы:

- Балаларға мұздың үстін ұстап, оның қатты және суық екенін сезіндіру.
- Мұздың қалай пайда болатынын түсіндіру (су қатып, мұзға айналады).
- Мұздың сырғанақ екенін тәжірибе арқылы көрсету.

"Қар астындағы қазына"

Мақсаты: Зейінді және ізденімпаздықты дамыту.

Ойын барысы:

- Балаларға қардың астына жасырылған ойыншықтар немесе табиғи заттарды (мысалы, бұтақ, тас, шишка) табу тапсырмасы беріледі.
- Тәрбиеші әр зат туралы жұмбақ айтып, оны табуды сұрайды.

Мысалы: "Дөңгелек, бірақ тәтті емес. Қардың астынан тауып көр!"

(Еңбекке баулу, коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту)

Серуен картотекасы №7**Қардың астындағы өсімдіктерді бақылау**

Мақсаты: Қардың астында өсімдіктердің сақталатынын түсіндіру.

Бақылау барысы:

- Қарды тазалап, жердің астындағы шөптерді немесе кішкентай бұталарды қарап көру.
- Қар өсімдіктерді суықтан қорғап, "жамылғы" қызметін атқаратынын түсіндіру.

"Қардан кім тезірек қар лақтырады?"

Мақсаты: Балалардың дене шынықтыру қабілеттерін дамыту, шапшаңдыққа баулу.

- Ойынның барысы:
 - o Балаларға қарды қолмен немесе күрекшемен алып, белгілі бір межеге (жалауша немесе белгіленген сызық) лақтыру ұсынылады.
 - o Кімнің қарды алысқа лақтырғаны немесе белгіге дәл тигізгені бағаланады.

(Еңбекке баулу ,коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту

Серуен картотекасы№8.

Аспанды бақылау

Мақсаты: Қыстағы аспанның ерекшеліктерін байқау.

Бақылау барысы:

- Балалармен аспанның түсін бақылау (көк, сұр, кейде ақ бұлтты).
- Бұлттардың қозғалысын бақылап, олардың жылдамдығы туралы әңгімелеу.
- Күннің аз көрінетінін және жарықтың өзгергенін талқылау.

«Қар бекінісі»

Мақсаты: Ұжымдық әрекетке үйрету, қармен жұмыс жасауды дамыту.

- Ойынның барысы:
 - o Балалар топқа бөлініп, қардан бекініс немесе үлкен қар шеңберін жасайды.
 - o Бекініс дайын болғаннан кейін, оны сақтап қалу үшін жеңіл "қар шабуылы" ұйымдастырылады (қар ұшқындарын лақтыру).
 - o Қызықты атмосфера жасау үшін бір топ қорғанса, екінші топ шабуылдаушы болады

(Еңбекке баулу ,коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту

Серуен картотекасы№9.

Желді бақылау

Мақсаты: Желдің табиғаттағы рөлін түсіндіру.

Бақылау барысы:

- Желді сезіну үшін балаларды сыртта жүгірту.
- Желдің қарды ұшырып, ағаштардың бұтақтарын қозғалтуын бақылау.
- Желдің күші қатты ма, әлде жай ма екенін талқылау.

"Қар ұясына секіру"

Мақсаты: Қозғалыс белсенділігін дамыту, үйлесімділік пен шапшаңдықты арттыру.

- Ойынның барысы:
 - o Балаларға қарда бірнеше шеңбер (ұя) салу ұсынылады.
 - o Балалар бір шеңберден екіншісіне секіріп өтуі керек.
 - o Ойынның қиындығын арттыру үшін шеңберлерді бір-бірінен алшақ орналастыруға болады.

(Еңбекке баулу ,коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту

Серуен картотекасы№10

Қысқы жануарларды бақылау (іздері арқылы)

Мақсаты: Қыс мезгілінде жануарлардың тіршілігін байқау.

Бақылау барысы:

- Қар үстіндегі іздерді табу (құстардың, иттің, қоянның).
- Балалардан іздердің кімге тиесілі екенін болжауды сұрау.

"Қардан кім тезірек қар лақтырады?"

Мақсаты: Балалардың дене шынықтыру қабілеттерін дамыту, шапшаңдыққа баулу.

- Ойынның барысы:
 - о Балаларға қарды қолмен немесе күрекшемен алып, белгілі бір межеге (жалауша немесе белгіленген сызық) лақтыру ұсынылады.
 - о Кімнің қарды алысқа лақтырғаны немесе белгіге дәл тигізгені бағаланады.

(Еңбекке баулу, коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту)

Серуен картотекасы №11

"Қарды зерттейміз"

Бақылау:

Қарды қолмен ұстап, қандай екенін сипаттау (жұмсақ, салқын, жеңіл).

Қардың суға айналуын бақылау.

Қимылды ойын:

"Қар жинау жарысы": Белгілі бір уақыт ішінде кім көп қар жинайды.

"Тайып кетпе!": Балалар мұзды жолда тепе-теңдікті сақтап жүруді үйренеді.

Ұлттық ойын:

"Кім епті?": Белгіленген жерден қарды белгілі бір қашықтыққа дәл лақтыру.

Еңбекке баулу:

Балалар серуен алаңындағы қар басқан орындықтарды тазалайды.

Дербес әрекет:

Балалар қардан өздерінің ойлаған мүсіндерін жасайды.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру,
Шығармашылық дағды

Серуен картотекасы №12

"Қыстың көріністері"

Бақылау:

Ағаш бұтақтарындағы қар мен мұздың ерекшеліктерін байқау.

Қыс мезгіліне тән дыбыстарды тыңдау (қардың сытырлауы).

Қимылды ойын:

"Қарды домалат": Балалар қардан үлкен доп домалатады.

"Шаңғышылар жарысы": Белгіленген жерге дейін шаңғыда сырғанау.

Ұлттық ойын:

"Арқан тарту": Екі топ бір-бірін қар үстінде арқан тартып сынайды.

Еңбекке баулу:

Қардан жасалған жолды мұздан тазалау.

Дербес әрекет:

Балалар қармен сурет салып, оның түр-түсін өзара талқылайды.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру

Ұсақ моториканы дамыту, шығармашылық дағды

Серуен картотекасы №13

"Табиғатты тыңдаймыз"

Бақылау:

Желдің бағытын, дауысын тыңдау.

Қарға немесе мұзға түскен күн сәулесін бақылау.

Қимылды ойын: "Қар үстіндегі із": Балалар қарға ерекше іздер қалдырады.

"Қарлы кесекпен жарыс": Кім тез әрі тура бағытта қарлы кесекті домалата алады.

Ұлттық ойын:

"Тақия тастамақ": Қар үстінде топтық ойын.

Еңбекке баулу:

Аулада қарды балалар күректерімен тазалау.

Дербес әрекет:

Балалар өз қалаулары бойынша қармен ойнайды немесе оны қалыптарға салып пішіндер жасайды.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру,
эксперименттік жұмыс, шығармашылық дағды

Серуен картотекасы №14

"Қардың түсуі"

Бақылау:

Қар жауған кезде қардың түрін, түсу жылдамдығын бақылау.

Қардың әртүрлі болатынын (ірі, майда, жұмсақ) түсіндіру.

Қимылды ойын:

"Қардан лабиринт": Балалар дайындалған қар жолымен жүреді.

"Аққаланы қорға": Топтар кезекпен аққаланы қардан қорғайды.

Ұлттық ойын:

"Кім жылдам?": Белгіленген қарлы кесектерді жинап әкелу.

Еңбекке баулу:

Серуен алаңындағы кішкентай сырғанақты тазалау.

Дербес әрекет:

Балалар қардан шағын фигуралар жасап, өзара бөліседі.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру, эксперименттік жұмыс, танымдық дағды

Серуен картотекасы №15

"Табиғат құбылыстары"

Бақылау:

Аспанды бақылау (бұлтты немесе ашық).

"Неге қар жауады?" деген сұраққа тәжірибе жасау (қар мен судың айналымы).

Қимылды ойын:

"Кімнің ізі?" Балалар қар үстіндегі іздерді қайталап түсіреді.

"Қар құлап жатыр": Балалар ауада қарды ұстап жарысады.

Ұлттық ойын:

"Күш сынасу": Қар үстінде бір-бірін сырғыту немесе сүйреу.

Еңбекке баулу:

Ағаш түбін қардан тазалап, құстарға жем салу.

Дербес әрекет:

Балалар табиғаттан шабыт алып, қарға өз ойларын бейнелейді

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру, шығармашылық дағды

Серуен картотекасы №16

Қар тазалау және қардың қасиеттерін бақылау

Мақсаты: Балаларды еңбекке баулу, қардың қасиеттерімен таныстыру.

- Еңбек: Балалар кішкентай күректермен ауладан қар тазалайды.
- Эксперимент:
 - o Қардың қолда еруін бақылау.
 - o Салқын қар мен еріген судың айырмашылығын анықтау.
- Бақылау:
 - o Қардың түсін, құрылымын зерттеу.
 - o «Қар таза ма?» деген сұраққа жауап іздеу.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру эксперименттік жұмыс

Серуен картотекасы №17

Ағаштарды күту және мұзды зерттеу

Мақсаты: Қысқы табиғатқа қамқорлық жасау, мұздың ерекшеліктерін түсіну.

- Еңбек:
 - o Ауладағы ағаштардың түбіне қарды тығыздап төсеу (түбірін аяздан қорғау).
- Эксперимент:
 - o Мұзды зерттеу: оның қатты екенін тексеру, мұздың суға айналатынын бақылау.
 - o «Қар суға қарағанда жеңіл ме?» тәжірибесін жасау (қар мен суды өлшеу).
- Бақылау:
 - o Ағаштардың бұтақтарында қырау немесе мұздың пайда болуын қарау.
 - o Мұздың жарықта қалай жарқырайтынын бақылау

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру эксперименттік жұмыс

Серуен картотекасы №18

Құстарға көмектесу және қардың қалыңдығын өлшеу

Мақсаты: Табиғатқа жанашырлық таныту, қардың ерекшеліктерін зерттеу.

- Еңбек:
 - o Құстарға арнап жемсалғыш орнатып, дәндер салу.
- Эксперимент:
 - o Қардың қалыңдығын өлшеу үшін сызғышты пайдалану.
 - o «Қардың астында не бар?» тәжірибесін жүргізу (қар астындағы жерді зерттеу).
- Бақылау:
 - o Құстардың жем салғышқа келуін және олардың мінез-құлықтарын бақылау.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру эксперименттік жұмыс

Серуен картотекасы №19

Қар мүсіндерін жасау және желді бақылау

Мақсаты: Шығармашылық қабілеттерін дамыту, желдің қасиеттерін түсіну.

- Еңбек:

- o Балалар топ болып қардан әртүрлі мүсіндер (адам, жануарлар) жасайды.
- Эксперимент:
- o Желдің күшін анықтау үшін жеңіл заттарды (қағаз, қар) үрлеп көру.
- o Қар ұшқындарының желмен қалай қозғалғанын бақылау.
- Бақылау:
- o Желдің қар ұшқындарын қалай алып кететінін қарау.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру
эксперименттік жұмыс

Серуен картотекасы №20

Қардан жол салу және күннің әсерін бақылау

Мақсаты: Қардың жылулықпен өзгерісін түсіну, балаларды ұжымдық еңбекке баулу.

- Еңбек:
- o Балалар қар күрегімен жол салады.
- o Салынған жолдардың айналасын әдемілеп жинайды.
- Эксперимент:
- o Қардың күн жылуы әсерінен қалай еритінін бақылау.
- o Қар мен мұзды күннің астында қалдырып, олардың өзгерістерін зерттеу.
- Бақылау:
- o Аспанды бақылап, күннің жарықтығы мен оның қарға әсерін анықтау.

Адамгершілік, экологиялық білім, еңбекке баулу, қамқорлық дағдыларын қалыптастыру
эксперименттік жұмыс

Серуен картотекасы №21

"Қардың текстурасы"

Бақылау:

Қарды қолға алып, оның жұмсақ немесе қатты екенін салыстыру.

Қардың қытырлақ дыбысын тыңдау.

Қимылды ойын:

"Қар доптарын жинау": Белгіленген уақыт ішінде кім көп қар доп жасайды.

"Қар үстіндегі секіру": Тегіс емес қар үстінде секіру.

Ұлттық ойын:

"Ақ сандық, көк сандық": Қар үстінде ойнай отырып, балалар жұмбақ шешеді.

Еңбекке баулу:

Құстарға жем салатын орын дайындау және оны қардан тазалау.

Дербес әрекет:

Балалар қардан өздерінің қалаған пішіндерін жасайды.

(Экологиялық мәдениет дағдысы Қоршаған ортамен таныстыру сурет салу)

Серуен картотекасы №22

"Ағаштардың көрінісі"

Бақылау:

Ағаштардың қармен көмкерілген бұтақтарын зерттеу.

Қардан ағаш түбіне түсетін тамырлар суретін байқау.

Қимылды ойын:

"Кім бірінші жетеді?": Ағаштарға дейін жүгіріп жарысу.

"Сақ бол!": Балалар тайып кетпей, қар үстінде тепе-теңдікті сақтауға тырысады.

Ұлттық ойын:

"Қол шапалақ": Балалар шеңберде тұрып, ритмге сай қар үстінде шапалақтайды.

Еңбекке баулу:

Ағаш түбіндегі қарды күреп тазалау.

Дербес әрекет:

Балалар қармен сурет салып, оны талқылайды.

(Саяхат ойын, Экологиялық мәдениет дағдысы Қоршаған ортамен таныстыру, еңбекке баулу) **Серуен картотекасы №23**

"Қардың түрлері"

Бақылау:

Қардың ірі немесе ұсақ болуын байқау.

Қардың жел соққанда қалай ұпатынын бақылау.

Қимылды ойын:

"Қарлы шеңбер": Балалар шеңбер жасап, оның ішіне қар лақтырады.

"Шаңғы жолы": Шаңғы немесе сырғанау әрекеттерін орындау.

Ұлттық ойын:

"Түйілген орамал": Қар үстінде қозғалысты дамытатын ойын.

Еңбекке баулу:

Балалар серуен алаңындағы сырғанақ жолды тазалайды.

Дербес әрекет:

Қармен түрлі жануарлардың іздерін салып, оны талқылайды.

(Экологиялық мәдениет дағдысы Қоршаған ортамен таныстыру) **Серуен картотекасы №24**

"Қысқы жел"

Бақылау:

Желдің қарды қалай қозғайтынын бақылау.

Желдің суықтығын сезіну және талқылау.

Қимылды ойын:

"Жел соқты": Балалар жел бағыты бойынша қозғалады.

"Кім қарды ұстайды?": Балалар ауада ұшқан қарды қолымен ұстауға тырысады.

Ұлттық ойын:

"Алтын сақа": Балалар шеңберде жүріп, белгілі бір ережемен ойнайды.

Еңбекке баулу:

Балалар алаңдағы мұздарды күреп тазалайды.

Дербес әрекет:

Балалар желдің әсерінен қарда қалған іздерді өздігінен зерттейді

(Өнгіме ойын Экологиялық мәдениет дағдысы Қоршаған ортамен таныстыру)

Серуен картотекасы №25

Қардың астындағы өсімдіктерді бақылау

Мақсаты: Қардың астында өсімдіктердің сақталатынын түсіндіру.

Бақылау барысы:

- Қарды тазалап, жердің астындағы шөптерді немесе кішкентай бұталарды карап көру.
- Қар өсімдіктерді суықтан қорғап, "жамылғы" қызметін атқаратынын түсіндіру.

"Қардан кім тезірек қар лақтырады?"

Мақсаты: Балалардың дене шынықтыру қабілеттерін дамыту, шапшаңдыққа баулу.

- Ойынның барысы:
 - о Балаларға қарды қолмен немесе күрекшемен алып, белгілі бір межеге (жалауша немесе белгіленген сызық) лақтыру ұсынылады.
 - о Кімнің қарды алысқа лақтырғаны немесе белгіге дәл тигізгені бағаланады.
 -

(Еңбекке баулу ,коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту

Серуен картотекасы №26.

Аспанды бақылау

Мақсаты: Қыстағы аспанның ерекшеліктерін байқау.

Бақылау барысы:

- Балалармен аспанның түсін бақылау (көк, сұр, кейде ақ бұлтты).
- Бұлттардың қозғалысын бақылап, олардың жылдамдығы туралы әңгімелеу.
- Күннің аз көрінетінін және жарықтың өзгергенін талқылау.

«Қар бекінісі»

Мақсаты: Ұжымдық әрекетке үйрету, қармен жұмыс жасауды дамыту.

- Ойынның барысы:
 - о Балалар топқа бөлініп, қардан бекініс немесе үлкен қар шеңберін жасайды.
 - о Бекініс дайын болғаннан кейін, оны сақтап қалу үшін жеңіл "қар шабуылы" ұйымдастырылады (қар ұшқындарын лақтыру).
 - о Қызықты атмосфера жасау үшін бір топ қорғанса, екінші топ шабуылдаушы болады

(Еңбекке баулу ,коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту Серуен картотекасы№27

Желді бақылау

Мақсаты: Желдің табиғаттағы рөлін түсіндіру.

Бақылау барысы:

- Желді сезіну үшін балаларды сыртта жүгірту.
- Желдің қарды ұшырып, ағаштардың бұтақтарын қозғалтуын бақылау.
- Желдің күші қатты ма, әлде жай ма екенін талқылау.

"Қар ұясына секіру"

Мақсаты: Қозғалыс белсенділігін дамыту, үйлесімділік пен шапшаңдықты арттыру.

- Ойынның барысы:
 - о Балаларға қарда бірнеше шеңбер (ұя) салу ұсынылады.
 - о Балалар бір шеңберден екіншісіне секіріп өтуі керек.
 - о Ойынның қиындығын арттыру үшін шеңберлерді бір-бірінен алшақ орналастыруға болады.

(Еңбекке баулу ,коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту

Серуен картотекасы№28

Қысқы жануарларды бақылау (іздері арқылы)

Мақсаты: Қыс мезгілінде жануарлардың тіршілігін байқау.

Бақылау барысы:

- Қар үстіндегі іздерді табу (құстардың, иттің, қоянның).
- Балалардан іздердің кімге тиесілі екенін болжауды сұрау.

"Қардан кім тезірек қар лақтырады?"

Мақсаты: Балалардың дене шынықтыру қабілеттерін дамыту, шапшаңдыққа баулу.

- Ойынның барысы:
 - о Балаларға қарды қолмен немесе күрекшемен алып, белгілі бір межеге (жалауша немесе белгіленген сызық) лақтыру ұсынылады.
 - о Кімнің қарды алысқа лақтырғаны немесе белгіге дәл тигізгені бағаланады.

(Еңбекке баулу ,коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту

Серуен картотекасы№29 .

"Табиғаттың суреттері"

Бақылау:

Аспандағы бұлттардың пішіндерін бақылау.

Мұз бетіне түскен күн сәулесін зерттеу.

Қимылды ойын:

"Қарлы лабиринт": Балалар қардан дайындалған жол арқылы өтеді.

"Қар допты дәлдеу": Белгілі бір нысанаға қар доп лақтыру.

Ұлттық ойын:

"Арқан тарту": Екі топ қар үстінде күш сынасады.

Еңбекке баулу:

Балалар құстарға арналған жемді тексеріп, толықтырады.

Дербес әрекет:

Балалар қардан еркін композициялар жасап, бір-біріне көрсетеді.

(экологиялық мәдениет, еңбекке баулу, қамқорлық, шығармашылық дағдалырды қалыптастыру)

Серуен картотекасы №30

"Ағаштардың қыстағы көрінісі"

Бақылау:

Ағаштардың жапырақсыз күйін бақылау.

Ағаш бұтақтарының пішініне назар аудару.

Қимылды ойын:

"Ағаштарды құшақта": Балалар белгі бойынша ең жақын ағашқа жүгіріп барып, оны құшақтайды.

Еңбек:

Ағаштардың түбіндегі қарды тазалау.

(Экологиялық мәдениет дағдысы Қоршаған ортамен таныстыру)

Серуен картотекасы №31

"Қардың кабаттары"

Бақылау:

Қарды ұстап, оның жұмсақ немесе тығыз екенін байқау.

Қар қабаттарын салыстыру: үстіңгі қабаты жұмсақ, астында тығызырақ.

Қимылды ойын:

"Қар лақтыру": Белгіленген нысанаға (себет немесе шеңбер) қарды дәлдеп лақтыру.

Еңбек:

Қарды жинап, тау сияқты үйінді жасау.

(Саяхат ойын, Экологиялық мәдениет дағдысы Қоршаған ортамен таныстыру, еңбекке баулу)

Серуен картотекасы №32

Құстарға көмектесу (еңбек және бақылау)

Мақсаты: Қыс мезгіліндегі құстарға қамқорлық көрсету арқылы экологиялық мәдениетті дамыту.

- Іс-әрекет:
 - о Балалар алдын ала жасалған жем салғыштарға нанның қоқымдары, бидай, дәндер салады.
 - о Құстардың жем салғышқа қалай келетінін бақылау.
- Тапсырма:
 - о Балалар құстардың қандай жем жегенін анықтайды.
- Қорытынды:
 - о Балалар құстарды күтіп-баптаудың маңыздылығын түсінеді.

(Экологиялық мәдениет дағдысы Қоршаған ортамен таныстыру) **Серуен картотекасы №33**

"Құстарға қамқорлық"

Бақылау:

Қыстағы құстарды бақылау (торғай, сауысқан).

Құстардың әрекеттеріне назар аудару: жем іздеу, қардың үстінде секіру.

Қимылды ойын:

"Торғайлар мен мысық": Балалар торғай болып секіріп жүреді, бір бала мысық рөлінде ұстап алуға тырысады.

Еңбек:

Ағашқа құстарға арналған жемсалғыш ілу, жем пашу.

(Әңгіме ойын Экологиялық мәдениет дағдысы Қоршаған ортамен таныстыру)

Серуен картотекасы №34

Мұзды бақылау

Мақсаты: Мұздың қасиеттерін зерттеу.

Бақылау барысы:

- Балаларға мұздың үстін ұстап, оның қатты және суық екенін сезіндіру.
- Мұздың қалай пайда болатынын түсіндіру (су қатып, мұзға айналады).
- Мұздың сырғанақ екенін тәжірибе арқылы көрсету.

"Қар астындағы қазына"

Мақсаты: Зейінді және ізденімпаздықты дамыту.

Ойын барысы:

- Балаларға қардың астына жасырылған ойыншықтар немесе табиғи заттарды (мысалы, бұтақ, тас, шишка) табу тапсырмасы беріледі.
- Тәрбиеші әр зат туралы жұмбақ айтып, оны табуды сұрайды.

Мысалы: "Дөңгелек, бірақ тәтті емес. Қардың астынан тауып көр!"

(Еңбекке баулу ,коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту)

Серуен картотекасы№35

Қардың астындағы өсімдіктерді бақылау

Мақсаты: Қардың астында өсімдіктердің сақталатынын түсіндіру.

Бақылау барысы:

- Қарды тазалап, жердің астындағы шөптерді немесе кішкентай бұталарды қарап көру.
- Қар өсімдіктерді суықтан қорғап, "жамылғы" қызметін атқаратынын түсіндіру.

"Қардан кім тезірек қар лақтырады?"

Мақсаты: Балалардың дене шынықтыру қабілеттерін дамыту, шапшаңдыққа баулу.

- Ойынның барысы:
 - о Балаларға қарды қолмен немесе күрекшемен алып, белгілі бір межеге (жалауша немесе белгіленген сызық) лақтыру ұсынылады.
 - о Кімнің қарды алысқа лақтырғаны немесе белгіге дәл тигізгені бағаланады.
-

(Еңбекке баулу ,коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту

Серуен картотекасы№36

Аспанды бақылау

Мақсаты: Қыстағы аспанның ерекшеліктерін байқау.

Бақылау барысы:

- Балалармен аспанның түсін бақылау (көк, сұр, кейде ақ бұлтты).
- Бұлттардың қозғалысын бақылап, олардың жылдамдығы туралы әңгімелеу.
- Күннің аз көрінетінін және жарықтың өзгергенін талқылау.

«Қар бекінісі»

Мақсаты: Ұжымдық әрекетке үйрету, қармен жұмыс жасауды дамыту.

- Ойынның барысы:
 - о Балалар топқа бөлініп, қардан бекініс немесе үлкен қар шеңберін жасайды.
 - о Бекініс дайын болғаннан кейін, оны сақтап қалу үшін жеңіл "қар шабуылы" ұйымдастырылады (қар ұшқындарын лақтыру).
 - о Қызықты атмосфера жасау үшін бір топ қорғанса, екінші топ шабуылдаушы болады

(Еңбекке баулу ,коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту

Серуен картотекасы№37.

Желді бақылау

Мақсаты: Желдің табиғаттағы рөлін түсіндіру.

Бақылау барысы:

- Желді сезіну үшін балаларды сыртта жүгірту.
- Желдің қарды ұшырып, ағаштардың бұтақтарын қозғалтуын бақылау.
- Желдің күші қатты ма, әлде жай ма екенін талқылау.

"Қар ұясына секіру"

Мақсаты: Қозғалыс белсенділігін дамыту, үйлесімділік пен шапшаңдықты арттыру.

- Ойынның барысы:
 - о Балаларға қарда бірнеше шеңбер (ұя) салу ұсынылады.
 - о Балалар бір шеңберден екіншісіне секіріп өтуі керек.
 - о Ойынның қиындығын арттыру үшін шеңберлерді бір-бірінен алшақ орналастыруға болады.

(Еңбекке баулу ,коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту

Серуен картотекасы№38

Қысқы жануарларды бақылау (іздері арқылы)

Мақсаты: Қыс мезгілінде жануарлардың тіршілігін байқау.

Бақылау барысы:

- Қар үстіндегі іздерді табу (құстардың, иттің, қоянның).
- Балалардан іздердің кімге тиесілі екенін болжауды сұрау.

"Қардан кім тезірек қар лақтырады?"

Мақсаты: Балалардың дене шынықтыру қабілеттерін дамыту, шапшаңдыққа баулу.

- Ойынның барысы:
 - о Балаларға қарды қолмен немесе күрекшемен алып, белгілі бір межеге (жалауша немесе белгіленген сызық) лақтыру ұсынылады.
 - о Кімнің қарды алысқа лақтырғаны немесе белгіге дәл тигізгені бағаланады.

(Еңбекке баулу ,коммуникативтік, танымдық дағдыларды дамыту)

Әдіскер:

